

*Samen zijn
wij Nederland.
DENK voor
de toekomst.*

DENK

anders

Verkiezingsprogramma DENK 2021 – 2025

**DE
EN
K
anders**

INHOUDSOPGAVE

4	DENK anders
6	Verantwoording
10	1 Inclusie en Acceptatie
20	2 Zorg en Volksgezondheid
30	3 Onderwijs
36	4 Wonen en Volkshuisvesting
42	5 Sociaal
48	6 Buitenland, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking
56	7 Migratie en Asiel
62	8 Justitie, Veiligheid en Rechtsstaat
68	9 Economie, Mobiliteit en Infrastructuur
74	10 Klimaat en Energie
80	11 Coronacrisis

DENK *anders*

Op 15 maart 2017 schreven wij geschiedenis. Het vertrouwen en de stem van 216.000 Nederlanders bracht Denk naar het hart van de democratie. We hebben een stem gegeven aan een groep Nederlanders die weer vertrouwen hebben gekregen in de politiek. Bij wie het geloof in de democratie en rechtstaat weer terug is, omdat ze zich vertegenwoordigd voelen. Omdat deze groep burgers een andere politiek ziet. Met opgeheven hoofd en een rechte rug pal staan voor je identiteit. Ze zien dat het anders kan. Ze zien de politiek anders. Vandaar DENK *anders*.

We hebben een overheid gecreëerd die tegenover in plaats van naast de burger staat. Een Belastingdienst die beroepsmatig discrimineert. Waar zwarte lijsten circuleren met namen van mensen die oneerlijk worden behandeld. Mensen die op grond van hun afkomst kapot zijn gemaakt. Waarbij de overheid onrechtmatig handelde. Rechtszaken tegenwerkte. Dat kunnen we niet meer toestaan.

Dat vraagt een andere overheid die eerlijk en betrouwbaar is en de burger beschermt. Dat vraagt om een andere manier van kijken naar de overheid. Daarom DENK *anders*.

De huidige Coronacrisis heeft grote onzekerheid, angst en eenzaamheid in de samenleving gebracht. Wat gebeurt er met mijn baan? Kan ik de volgende maand mijn gezin nog te eten geven? Kan ik de huur betalen? Krijgen mijn kinderen goed onderwijs? Krijgen onze jongeren ooit nog een eigen woning? Hoe zorgen we dat onze ouderen een goed pensioen krijgen? De geschiedenis leert dat bij een crisis de meest kwetsbare mensen de grootste slachtoffers zijn. Dat moeten we ten koste van alles voorkomen. Dat kan als we het anders doen. Andere keuzes maken. Beter antwoorden geven op de uitdagingen. Ook daarom DENK *anders*.

We staan aan de vooravond van de volgende fase in de ontwikkeling van DENK. We zijn ouder geworden. We hebben ervaring opgedaan. We zijn door schade en schande wijzer geworden. Er breekt een nieuwe periode

aan. Nieuwe uitdagingen en omstandigheden vragen om een politiek waar we ook verantwoordelijkheid moeten nemen. Vanuit vertrouwen en verbinding. Het is de hoogste tijd voor een ander DENK. Daarom DENK *anders*.

Onderzoek alles maar behoud het goede. Laat ik afsluiten met een belofte. DENK zal altijd opkomen voor de mensen die in de verdrukking zitten. DENK zal blijven strijden voor een Nederland waarin er vanzelfsprekend ruimte is voor alle Nederlanders. DENK zal altijd staan voor een samenleving waar er voor alle Nederlanders kansen zijn op een menswaardig bestaan. Waar je identiteit een verrijking is omdat het je eenmaal maakt wie je bent. DENK *anders*, maar wel vertrouwd.

Farid Azarkan
Politiek Leider DENK

Verantwoording

Vlak voor de verkiezingen is het gebruikelijk dat politieke partijen hun plannen voor de toekomst presenteren in een verkiezingsprogramma. Het verkiezingsprogramma is niet alleen voor geïnteresseerden die willen weten hoe een politieke partij zich positioneert ten opzichte van een bepaald beleidsterrein, maar ook houvast voor toekomstige volksvertegenwoordigers van DENK. Omdat vooruit kijken niet kan zonder een blik te hebben geworpen op het verleden, kiest DENK er expliciet voor om een verantwoordingshoofdstuk op te nemen in het verkiezingsprogramma. Wij vinden het namelijk belangrijk dat wij onze kiezers laten weten wat hun stem heeft betekend en hoe onze Tweede Kamerfractie zich heeft ingezet om punten uit het verkiezingsprogramma waar te maken.

DENK heeft zich in de afgelopen jaren getypeerd als een atypische politieke partij die veel zaken heeft geagendeerd waar gevestigde politieke partijen niet over wilden praten. Te denken valt aan het thema 'etnisch profileren door de Belastingdienst'. Toen DENK dit punt had opgenomen in het verkiezingsprogramma en deelde met de buitenwereld in 2016 werden wij weggehoond. "Onze Belastingdienst doet dat toch niet! Zijn jullie helemaal gek geworden", was een veelgehoorde reactie. Gaandeweg de jaren heeft heel Nederland kunnen zien dat er op grote schaal werd gediscrimineerd bij de Belastingdienst. Het is zelfs ongekend dat de eigen staatssecretaris inmiddels aangifte heeft gedaan tegen de eigen Belastingdienst vanwege 'beroepsmatig' discrimineren. De tomeloze inzet van Farid Azarkan op dit dossier is cruciaal geweest voor talloze gedupeerden. DENK was namelijk de eerste politieke partij die dit agendeerde. Ook op het punt van de beveiliging van moskeeën heeft DENK consequent aandacht gevraagd voor de noodzaak om middelen vrij te maken.

Op het thema antidiscriminatie en inclusiviteit heeft DENK veel inzet gepleegd en een pioniersrol vervuld. Thema's als insitutioneel racisme en etnisch profileren zijn door DENK als eerste geagendeerd in de Kamer. Dankzij een motie van DENK is er een Nationaal Coördinator Discriminatiebestrijding aangesteld, worden discriminerende verhuurmakelaars uit hun branchevereniging gegooid, wordt er meer werk gemaakt van diversiteit en antidiscriminatie bij de politie en zijn er alternatieve vormen van straf tegen discriminatie gekomen.

Op het gebied van het omkijken naar mensen die steun nodig hebben heeft DENK ook op verschillende vlakken een bijdrage geleverd. Dankzij een motie van DENK worden huisuitzettingen van mensen van schulden voorkomen. In coronatijd wordt dankzij een motie van DENK werk gemaakt van het aanbieden van coronatests aan huis voor kwetsbare mensen. Op het punt economie heeft Kamerlid Selçuk Öztürk een plan gepresenteerd om het MKB te steunen.

In het buitenlandbeleid is de inzet van DENK geweest dat er meer aandacht moest komen voor de blinde vlekken van de westerse samenleving. DENK vervult op dit thema een pioniersrol. Het onrecht dat de Rohingya-moslims overkomt in Myanmar is voor het eerst aan de kaak gesteld door DENK in de Tweede Kamer.

Dankzij DENK is er 2 miljoen euro geïnvesteerd in de hulp aan Rohingya in vluchtelingenkampen in Bangladesh. Op ons initiatief heeft met breed draagvlak vanuit de Tweede Kamer Nederland zich in internationaal verband ingezet om het leed wat Rohingya is aangedaan niet straffeloos te laten. Inmiddels loopt er een zaak bij het Internationaal Strafhof tegen Myanmar en zijn er persoonsgerichte sancties ingesteld door de Europese Unie tegen de verantwoordelijken van de genocide en misdaden tegen de menselijkheid. Ook op het punt van het leed van de Oeigoeren is DENK de eerste politieke partij geweest die dit met succes heeft weten te agenderen in de politiek. Terwijl enkele jaren geleden niemand in Nederland afwist van het bestaan van Oeigoeren, is met

inzet van DENK en de dappere Oeigoerse gemeenschap in Nederland het verdriet van die gemeenschap duidelijk geworden. Dankzij een motie van DENK heeft de Tweede Kamer de wandaden tegen de Oeigoeren veroordeeld. Het onrecht waar de Palestijnen al decennia mee te kampen hebben is nog nooit zo expliciet benoemd in de Tweede Kamer, omdat wij niet alleen spraken met belangenorganisaties, maar ook hebben mogen ervaren wat het betekent om als Palestijn in bezet gebied te leven. Tunahan Kuzu beschrijft de reis die hij maakte in mei 2019 nog steeds als de meest bijzondere reis van zijn leven.

Het verkiezingsprogramma van 2017-2021 had als titel 'Denkend aan Nederland'. Het bevatte tien thema's en aan elk thema hingen 100 actiepunten voor een eerlijker en rechtvaardiger Nederland. Op elk van de punten heeft DENK inzet gepleegd. Op veel punten zien wij vooruitgang, maar de taak van DENK zit er nog niet op. Daarom presenteren wij een nieuw verkiezingsprogramma: DENK *anders*.

*Tegen discriminatie,
voor gelijkwaardigheid.*

DENK

Voor een
Eerlijker

NK
rs

SAMEN

Pal staan voor gelijkwaardigheid!

Verbied discriminerende algoritmen!

**Trots op
diversiteit!**

Eerlijke vertegenwoordiging!

Gespecialiseerde agenten tegen discriminatie!

Iedereen moet zichzelf kunnen zijn!

Bestrijding van discriminatie en racisme!

1 Inclusie en Acceptatie

DENK staat pal voor gelijkwaardigheid. Onze strijd is pas gestreden als iedere Nederlander ongeacht huidskleur, afkomst, geaardheid, geslacht of welk ander kenmerk dan ook gewoon het volle potentieel uit zijn of haar leven kan halen. Daarom wil DENK korte metten maken met discriminatie.

Discriminatie splijt onze samenleving op een genadeloze wijze. Het zorgt ervoor dat de welvaart ongelijk wordt verdeeld en dat groepen Nederlanders oververtegenwoordigd zijn in de onzekere grillen van de arbeidsmarkt. Discriminatie leidt ertoe dat mensen zich onvoldoende kunnen ontwikkelen. Discriminatie is daarmee niet alleen een misdaad tegen onze medemens, maar ook een groot verlies voor de samenleving, die daardoor verstoken blijft van het volle potentieel van de mensen die haar vormen. Voor een rechtvaardige samenleving is de bestrijding van discriminatie essentieel.

Discriminatie kan alleen bestreden worden als erkend wordt dat het systemisch is. De mechanismen van dit systeem worden steeds zichtbaarder. Instituties, zoals de

Belastingdienst, discrimineren openlijk. Vooruitgang binnen organisaties is voor veel mensen onbereikbaar, omdat er sprake is van zelfselectie aan de top. Het is als de spreekwoordelijke slager die zijn eigen vlees keurt.

De contouren van dit glazen plafond worden steeds voelbaarder en mensen hebben het gevoel niet mee te kunnen doen, tenzij ze een stuk van hun eigen identiteit inleveren. Voor DENK staat vanaf de oprichting onomstotelijk vast dat er in Nederland sprake is van institutionele vooringenomenheid en institutioneel racisme.

Sinds ons koloniaal verleden, met als dieptepunt de handel in tot slaaf gemaakten, moeten we erkennen dat superioriteitsdenken

misschien bij wet is afgeschaft, maar in de praktijk nog dagelijks voorkomt in het beleid en in de praktijk.

De talloze personen die door de Belastingdienst gediscrimineerd zijn, het etnisch profileren door de politie, de onder advisering in het onderwijs, de discriminatie op de woningmarkt en de verschillen in straftoekenning in de rechtspraak, maken duidelijk dat discriminatie bewust of onbewust geworteld is in onze instituties. DENK wil brede erkenning voor dit onrecht. DENK stelt daadkrachtige maatregelen voor om het gif van uitsluiting uit te bannen uit onze instituties.

DENK wil dat er allereerst radicaal anders gedacht wordt over de multiculturele samenleving en het Nederlandschap.

DENK is trots op de multiculturele samenleving. Helaas wordt nu alles wat met diversiteit te maken heft geproblematiseerd. Ondanks de aantoonbare vooruitgang die Nederlanders met een migratieachtergrond hebben geboekt, wordt er elke keer weer een koppeling gemaakt tussen afkomst en problemen in de samenleving. Dit leidt echter de aandacht af van de echte oorzaak van problemen.

DENK zal dan ook strijden voor de deproblemativering van diversiteit. Diversiteit is iets om trots op te zijn en verrijkt ons met inzichten en gebruiken die ons als samenleving naar een hoger niveau tillen.

DENK zal partijen die de multiculturele samenleving uit electoraal gewin problematiseren op deze denkbeelden bestrijden. De reactionaire garde heeft meer tegenspraak nodig en mag niet meer in staat zijn om het debat rondom diversiteit te dicteren.

DENK wil een andere blik op de Nederlandse identiteit en het Nederlandschap. DENK is een voorvechter van inclusief nationalisme, waarbij onze Grondwet als stelsel van gemeenschappelijke rechten en plichten ons met elkaar verbindt als Nederlanders.

Het hokjes-Nederlandschap, waarbij mensen op basis van huidskleur, geloof of afkomst worden ingedeeld, doet geen recht aan de veranderlijkheid en veelzijdigheid van de menselijke identiteit en is daarmee wetenschappelijke kul. DENK is daarom een fervent tegenstander van de spruitjesmentaliteit van etnische en culturele nationalistes. Wij reduceren mensen niet tot één kenmerk, maar waarderen individuen in de veelheid en rijkdom van hun zijn.

Naast een inclusief identiteitsconcept is het van belang om ons taalgebruik en onze conceptie van het verleden inclusief te maken. Taal bepaalt immers onze werkelijkheid en heeft invloed op hoe we als mensen tot elkaar staan. Woorden die functieloos zijn, stigmatiseren en uitsluiten, zoals 'allochtoon' of 'integratie', worden wat DENK betreft niet meer door de overheid en daaraan gelieerde instellingen gebruikt. Het is pervers en misdadig om groepen Nederlanders door middel van een woord beleidsmatig te problematiseren en buiten de samenleving te plaatsen. Het integratiedenken schaffen we dan ook af; zowel als discours, als in het beleid. De tijd dat Nederlanders die hier geboren en getogen zijn moeten intregrenen, is voorbij. Deze Nederlanders zijn onderdeel van de samenleving.

Het onderwijs, als de motor achter de maakbare samenleving, heeft bij DENK een centrale rol in het overbrengen en onderwijzen van gelijkwaardigheid. Het onderwijs en de publieke ruimte moeten we dekoloniseren, door aandacht te hebben voor het koloniale verleden en het slavernijverleden van ons land. Burgerschap en antidiscriminatie worden geëxamineerde kerndoelen.

**Een Minister
van Inclusie!**

Tegen hokjesdenken!

Doordat discriminatie in onze instituties zit, ontkomen we er niet aan de bezem door deze instanties te halen. Via de omgekeerde bewijslast, moeten de instituties zelf aantonen dat ze niet discrimineren. Hiertoe wil DENK dat er een Wet Omkering Bewijslast Discriminatie komt. Het glazen plafond in onze instituties laten we barsten door het invoeren van harde en concrete diversiteitsquota.

Naast een aanpak gericht op het institutionele karakter van discriminatie en racisme, wil DENK dat er een daadkrachtige aanpak komt van discriminatie als strafbaar feit. DENK wil de strafmaat voor discriminatiedelicten fors verzwaren en werk maken van alternatieve vormen van straf. Van groot belang is het om te werken met een ketenaanpak discriminatie, waarin van permanente bewustwording, monitoring, melding, aangifte en vervolging wordt toegewerkt naar straf.

DENK kijkt met grote zorgen naar nieuwe vormen van discriminatie in het digitale domein. Haat op sociale media en discriminerende algoritmes bij de overheid en bedrijven dwingen ons tot het inrichten van een Taskforce Bestrijding Digitale Discriminatie. Met een Wet Bestrijding Digitale Discriminatie worden discriminerende algoritmes verboden.

DENK hecht zeer aan een intersectionele aanpak om discriminatie tegen te gaan en gelijkwaardigheid te bevorderen. Hiermee bedoelen wij dat mensen verschillende identiteiten hebben, die in samenhang met elkaar kunnen bepalen hoe een individu door anderen wordt gepercipieerd. Voor alle specifieke domeinen van uitsluiting en vooroordelen moet dan ook aandacht zijn.

En er moet aandacht zijn voor hoe deze invloed op elkaar hebben. Dat geldt voor anti-zwart racisme, voor homohaat, voor seksisme, voor moslimhaat en alle andere vormen van uitsluiting. DENK wil dan ook dat intersectionaliteit een onderdeel wordt van de discriminatieaanpak.

Geen plek voor racisten bij de overheid!

Excuses voor het slavernijverleden!

Afbreken institutioneel racisme

DENK wil op radicale en daadkrachtige wijze een einde maken aan institutionele ongelijkheid. DENK wil hiervoor:

- De bewijslast met betrekking tot discriminatie omkeren met een Wet Omkering Bewijslast Discriminatie. Bedrijven en organisaties gaan aan de voorkant aantonen dat ze niet discrimineren
- Een keiharde eis voor (middel)grote bedrijven en organisaties dat ze beleid maken om discriminatie tegen te gaan. Bij afwezigheid van beleid volgt bestraffing
- Diversiteitsquota invoeren bij de overheid en in het bedrijfsleven. Er zal een percentage van 10% opgelegd worden als diversiteitsquotum. Tevens stellen we quota vast voor vrouwen en mensen met een beperking
- Een verbod invoeren op discriminerende algoritmes. De tijd dat de overheid en bedrijven sluimerdiscriminatie toepassen met ondoorzichtige algoritmes moet voorbij zijn
- Een brede doorlichting van de overheid op institutionele vooringenomenheid. Alle discriminerende mechanismes binnen de overheid worden uitgebannen
- Een verplichte cursus voor alle medewerkers van de overheid om bewustwording over discriminatie en racisme te creëren. Antidiscriminatie komt expliciet in de ambtseed

Daadkrachtige discriminatiebestrijding

DENK wil dat de regering op krachtige wijze optreedt tegen discriminatie door middel van een ketenaanpak die loopt van bewustwording tot straf.

DENK wil daarom:

- 1 miljard euro vrijmaken voor discriminatiebestrijding
- Een hogere celstraf en een hogere boete voor discriminatie
- Een wetswijziging om discriminatie effectiever te kunnen bestrijden. Hate speech wordt strafbaar en de bestaande discriminatieartikelen worden gemoderniseerd
- Een Educatieve Maatregel Discriminatie, waarmee racisten leren dat hun gedrag echt niet kan
- Racistenlokkers bij de politie, die op internet en in de openbare ruimte racisten uitlokken, opsporen en ter beschikking stellen aan het strafstelsel
- Een racismedetector die op social media scant naar discriminerende content, zodat haatoproepen geautomatiseerd opgespoord kunnen worden
- Een racismeregister, waarin discriminerende personen worden opgenomen. Een vermelding op de lijst zorgt voor het verlies van een mogelijkheid op een baan bij de overheid
- Permanente bewustwordingscampagnes om op te staan tegen racisme en discriminatie, en om melding en aangifte te bevorderen
- De invoering van een Discriminatiepolitie, met gespecialiseerde politiefunctionarissen op discriminatiebestrijding
- Een Nationaal Coördinator Discriminatiebestrijding, die met doorzettingsmacht en een team mensen de overheid en het bedrijfsleven aanjaagt om discriminatie te bestrijden

- Een Minister van Inclusiviteit, die als permanente taak heeft inclusiviteit te bevorderen
- Een acceptatiemonitor, waarmee systematisch het acceptatiegehalte in de Nederlandse samenleving wordt gemeten, zodat beleid opgesteld kan worden met meetbare doelstellingen
- Verbetering van de mogelijkheden tot het melden van discriminatie en het doen van aangifte
- Fiks investeren in aanvullende inspectiecapaciteit bij de Inspectie SZW, om te inspecteren op discriminerende praktijken bij bedrijven
- Diversiteitschecklists en een Diversiteitshelpdek bij de overheid, om bedrijven te helpen in het inclusiever maken van hun bedrijfsvoering
- Loksollicitaties uitvoeren bij bedrijven, zodat discriminerende werkgevers tegen de lamp lopen en bestraft kunnen worden
- Een Contacttaakstraf, waarbij mensen die discrimineren in contact worden gebracht met slachtoffers van discriminatie, om te leren wat hun onrecht voor leed veroorzaakt bij andere mensen

Integratie wordt acceptatie

Voor DENK is de tijd van integratie voorbij en kan er niet meer over Nederlanders gesproken worden als een aparte categorie van mensen die op grond van hun afkomst een beleidsprobleem zijn.

DENK wil daarom:

- De term integratie bij de overheid afschaffen en vervangen door de term wederzijdse acceptatie. Dit geldt ook voor de beleidspraktijken die verbonden zijn aan het integratiebeleid

Quota voor representativiteit!

Een nationaal programma om islamofobie en moslimhaat te bestrijden!

Dekoloniseren publieke ruimte

DENK wil dat de publieke ruimte ontdaan wordt van stigmatiserende en beledigende verwijzingen naar het koloniale verleden. Schurken die misdaden tegen de menselijkheid op hun kerfstok hebben verliezen hun eerbetoon in de publieke ruimte. DENK wil daarom:

- Een onderzoekscommissie instellen die alle straatnamen, beelden en andere verwijzingen naar het koloniale verleden in de publieke ruimte onderzoekt
- Disclaimers plaatsen bij alle uitingen in de publieke ruimte die een relevant raakvlak hebben met het koloniale verleden
- Beelden en straatnamen van slavendrijvers en koloniale misdadigers weghalen
- Zwarte Piet als discriminerende karikatuur wettelijk verbieden in de publieke ruimte. Tevens gaat er geen subsidie of andere overheidssteun meer naar evenementen of andere omstandigheden waarbij de karikatuur Zwarte Piet aanwezig is

Koloniaal verleden

DENK wil erkenning van de donkere bladzijden uit onze geschiedenis. Het koloniale verleden en het slavernijverleden hebben tot op de dag van vandaag grote invloed op het dagelijkse leven. DENK wil daarom:

- Formele excuses van de Nederlandse regering voor het koloniale verleden en het slavernijverleden
- Herstelbetalingen in de vorm van het ontplooiën van projecten die ten goede komen aan landen waar Nederland een koloniale relatie mee heeft gehad
- De mogelijkheid voor nakomelingen van tot slaaf gemaakten om gratis hun naam te veranderen

- Keti Koti als erkende nationale feestdag en vrije dag
- Wettelijk vastleggen dat slavernij een misdaad is tegen de menselijkheid, zoals gedaan in de wet van Taubira in Frankrijk.
- Een eerlijker perspectief op de geschiedsschrijving bewerkstelligen, door een faculteit voor Afro-caribische en Indische geschiedenis op te zetten

Godsdienstvrijheid

DENK ziet dat de vrijheid van godsdienst onder druk staat in Nederland. Met vrijheden van moslims wordt door politiek en bestuur gemarchandeerd. Religie in het publieke domein krijgt steeds meer weerstand. DENK wil daarom:

- Fiks investeren in programma's om haat tegen religieuze groepen te bestrijden, zoals antisemitisme
- Een nationaal programma om islamofobie en moslimhaat te bestrijden. Aan het hoofd hiervan staat een Nationaal Coördinator Bestrijding Moslimdiscriminatie
- Eeuwige grafrust verplicht op een betaalbare wijze aan te laten bieden door alle gemeenten, zodat mensen die dat uit religieus oogpunt wensen, overal de mogelijkheid hebben om zich in Nederland te laten begraven
- Flexibel op te nemen vrije dagen voor feestdagen, zodat geloofsgemeenschappen hun religieuze feest kunnen vieren op dagen die voor hen van belang zijn
- Verzekeren dat het recht op rituele slacht geborgd blijft

Trots op de

Roma en Sinti

DENK kijkt met grote zorgen naar de positie van de Roma en Sinti volkeren in ons land. Zij ervaren al eeuwenlang discriminatie. Meer specifiek geldt dat staatloosheid en een gebrek aan woonplekken urgente problemen zijn. DENK wil daarom:

- Specifieke aandacht voor antiziganisme in de aanpak van discriminatie in ons land, met gerichte maatregelen, vergrote bewustwording en vrijgemaakte middelen
- Structureel overleg tussen de overheid en de Roma- en Sintigemeenschap
- Het probleem van staatloosheid onder Roma en Sinti verhelpen.
- Borgen dat gemeenten voldoende locaties aanbieden om in woonwagens te wonen

Gelijk loon voor iedereen

DENK ziet dat nog steeds vrouwen en mensen met een migratieachtergrond voor hetzelfde werk gemiddeld minder loon krijgen. Deze ongelijkheid wil DENK bestrijden. Daarom wil DENK:

- Een doorlichting organiseren binnen de Rijksoverheid op verschillen in beloning, waarna onverklaarbare verschillen worden gelijkgetrokken
- Een overheids campagne om mensen voor te lichten over het bestaan van onderbetaling
- Het oprichten van een Equal Pay Commissie, die bindende uitspraken kan doen in het geval van onderbetaling

Hate speech over religies

DENK staat pal voor de vrijheid van meningsuiting, maar staat ook voor een samenleving van respect voor elkaars geloofsovertuigingen waarin geen plaats is voor het zaaien van haat jegens geloven. De vrijheid van meningsuiting is net zo veel waard als de vrijheid om onbelemmerd een religie te kunnen belijden. DENK wil daarom:

- Maatregelen nemen om te bevorderen dat het zaaien van haat tegen, het nodeloos grieven en het aanzetten tot discriminatie van geloven daadkrachtiger bestreden kan worden, bijvoorbeeld middels het beter handhaven van relevante strafrechtartikelen

Tegen de dubbele maat!

multiculturele samenleving!

DENK

***Meer waardering voor
zorgmedewerkers!***

LIEFDEVOL

Afschaffen eigen risico!

Lagere zorgpremie!

Geen wachtlijsten in de zorg!

**B e t a a l b a r e z o r g
v o o r i e d e r e e n !**

Liefdevolle zorg voor onze ouderen!

Drugs- en alcoholgebruik ontmoedigen!

2 Zorg en Volksgezondheid

Hoe belangrijk een eerlijke en gebalanceerde zorg is, werd duidelijk tijdens de coronapandemie. Juist daarom vindt DENK het van belang om de zorg te benaderen vanuit de opbrengst voor de samenleving als geheel. Om de basale kenmerken van ons zorgstelsel, namelijk solidariteit en toegankelijkheid te behouden, moet er stevig geïnvesteerd worden in de gezondheidszorg. Alleen zo is het mogelijk om betaalbaarheid en kwaliteit te waarborgen.

Het Nederlandse zorgstelsel is complex. Het Ministerie, toezichthouders, zorgverzekeraars, gemeenten, zorgaanbieders en patiëntenorganisaties hebben allen een rol in het zorgstelsel. Er mag alleen nooit vergeten worden dat de patiënt centraal staat. Helaas komt dat echter wel (te) vaak voor in ziekenhuizen, praktijken en de thuiszorg. DENK wil het welzijn van de Nederlandse bevolking boven het welzijn van zorgverzekeraars plaatsen. DENK wil een efficiënt zorgsysteem met een gezonde balans tussen het welzijn van de patiënten en daarnaast de autonomie en professionaliteit van zorgverleners.

Het Nationaal Preventiefonds

Volgens DENK valt er nog veel gezondheids-winst te behalen op preventie. Het Nationaal Preventieakkoord is daar een begin van. DENK stelt voor om door middel van een stevig pakket aan maatregelen het Preventieakkoord een structureel karakter te geven in een Nationaal Preventiefonds. DENK heeft een aantal doelen opgesteld om het Nationaal Preventiefonds te versterken. Het Nationaal Preventiefonds heeft een apart programma nodig dat zich richt op sociaal kwetsbare groepen en de mensen met de grootste zorgafname.

Daarnaast moet het fonds jaarlijks worden herzien in samenwerking met deskundigen. Het fonds moet trends in de gaten houden om direct te kunnen reageren op gezondheidsrisico's, zoals nieuwe ziekte-uitbraken of de ontdekking van nieuwe verdovende middelen. DENK vindt dat er via meerdere wegen geld kan worden verzameld ter financiering van het Nationaal Preventiefonds. Zorgverzekeraars zijn de aangewezen partij om de lasten te dragen voor dit fonds. Eventueel aangevuld met middelen van de Rijksoverheid.

DENK stelt de volgende toevoegingen aan het Nationaal Preventiefonds voor:

- Accijnzen op alcohol en tabak verhogen
- Minimumleeftijd voor het verkrijgen van alcohol en tabak verhogen naar 21 jaar
- Verkoop van tabaksproducten voorbehouden aan tabakswinkels en avondwinkels
- Ontmoedigen van roken door rookruimtes op werkplekken en vliegvelden te sluiten

- Reclame en advertenties voor alcohol worden ter bescherming van onze jongeren aan banden gelegd
- Geen aanbiedingen op alcoholische dranken
- Verbod op het gebruik van consumptief lachgas
- Gedoogbeleid rondom cannabis reguleren, gecombineerd met een stevig ontmoedigingsbeleid
- Geen enkele vorm van harddrugs, zoals xtc of LSD, legaliseren
- Btw-verlaging op groente en fruit
- Tegemoetkoming in sportkosten invoeren in het kader van het bevorderen van een gezonde leefstijl

Cultuur sensitieve zorg en cultuurspecifieke zorg voor iedereen!

Mensen maken de zorg

DENK waardeert onze helden in de zorg niet met slechts een applaus, maar met een structurele verbetering van de werkomstandigheden, meer autonomie, beloningen en respect voor het vak. Zorgpersoneel moet geen onnodige tijd verliezen aan bureaucratie. Zij behoren hun kostbare tijd te besteden aan het verlenen en optimaliseren van de zorg.

In Nederland is het zorgpersoneel opgeleid om zorg te leveren aan mensen. Zij bezitten de expertise, vaardigheden en inzichten ter beoordeling van de zorg. Helaas ligt er nu te veel macht bij de zorgverzekeraars.

Zij hebben het laatste woord over wie wel of geen zorg kan en mag krijgen. Een voorbeeld in de thuiszorg is dat veel mensen essentiële zorg te laat (of zelfs helemaal niet!) krijgen bij het uitblijven van een zorgvergoeding. Dit gaat ten koste van de algemene volksgezondheid en leidt tot meer ziekenhuisopnames, sterftecijfers en ziektes, en is dus een grotere belasting op de nationale zorgkosten.

De zorgverzekeraars hebben een machtspositie verworven omdat zij uiteindelijk degenen zijn die zorgvergoedingen uitkeren. Geen vergoeding is geen zorg. Geen contract is een lagere zorgvergoeding. Ons zorgpersoneel

moet zorg kunnen blijven leveren en hier eerlijk voor betaald krijgen. In de huidige situatie wordt zelfstandig zorgpersoneel gedwongen om contracten af te sluiten bij zorgverzekeraars om zo een eerlijke vergoeding voor hun werk te ontvangen. Wanneer zij dit niet doen, worden zij gestraft met een lagere vergoeding. Het werk van zorgpersoneel moet eerlijk worden beloond en niet onder de duim en heerschappij van de zorgverzekeringen vallen. Om autonomie en respect te behouden in hun werk, moeten zorgprofessionals de vrijheid hebben om zelf te bepalen of zij een contract afsluiten met welke zorgverzekering dan ook.

DENK stelt het volgende voor om de zorg menselijker te maken:

- Patiënten zijn vrij om zelf hun zorgverlener te kiezen en zijn niet afhankelijk van wel of geen gecontracteerde zorgverleners
- Zorgprofessionals beoordelen en bepalen zelf welke patiënten, op basis van hun indicatiestelling, zorg behoren te krijgen, en niet de zorgverzekeraar
- Zorgverzekeraars hebben niet het laatste woord bij de toewijzing van zorg
- Zorgprofessionals moeten eerlijk beloond worden voor hun werkzaamheden, ongeacht of zij wel of geen contract hebben

Zorgverzekeraars

Degene die betaalt, bepaalt. De misvatting dat de inkoopmacht ligt bij de zorgverzekeraars is een achterhaald principe. De belasting- en premiebetaler financiert immers de zorg. Alle zorgverzekeraars hebben een eigen werkmethode waardoor het kiezen van een zorgverzekeraar uitdagend kan zijn voor mensen. Door deze verschillende werkmethodes bij zorgverzekeraars, in het afleveren en toekennen van zorg, ontstaat er vaak vertraging. Mensen verliezen tijd, geld en vaak ook zorg. DENK wil de toegang tot en de omgang met zorgverzekeringen voor mensen verbeteren en efficiënter maken. Extra belangrijk omdat zorgverzekeraars in de afgelopen jaren te veel macht hebben gekregen. Daarom moet:

- Het toezicht op zorgverzekeraars versterkt worden. Enerzijds door de patiënt in zijn kracht te zetten en anderzijds door de toezichthouders beter te positioneren
- Gestopt worden met stringent pakketbeheer, waarbij met name de betaalbaarheid en toegankelijkheid van de mondzorg bijzondere aandacht verdient

- Tandheelkundige controles worden opgenomen in het basispakket

Betaalbaarheid

De kosten voor de zorg zijn in de afgelopen jaren enorm gestegen. Duurdere zorg en soms onbereikbare zorg versterkt de scheidslijn tussen 'arm en rijk'. Er is een vicieuze cirkel ontstaan waarbij de zwakkeren op den duur meer zorg nodig hebben, wat vaker duurder is. Zorg kan betaalbaar blijven als we de grootste zorgafnemers preventief behandelen en de drempel voor primaire vroegtijdige zorg verlagen. Het afwentelen van de stijgende zorgkosten op de premiebetaler heeft zijn langste tijd gehad. Daarom stelt DENK voor om:

- Het eigen risico af te schaffen
- De eigen bijdrage voor de gehele zorg per persoon te verlagen
- De zorgverzekeringspremie drastisch te verlagen
- In te zetten op innovatie door e-health en domotica te stimuleren
- Frauderende zorgaanbieders aan te pakken
- Salarissen in de top van de zorg te verlagen

**Big farma
meer belasten!**

Ouderenzorg

Nederland heeft te maken met een toenemende vergrijzing. In de komende twintig jaar verwachten we dat het aantal 65-plussers toeneemt van 2,1 miljoen naar 4,7 miljoen mensen. De vergrijzing van Nederland leidt tot een afname van de beroepsbevolking en brengt een hogere zorglast met zich mee. Ouderen hebben immers een grotere zorgbehoefte en daar moeten we vanuit intergenerationele solidariteit aan voldoen. DENK wil de ouderenzorg optimaliseren en daarbij rekening houden met preventie, cultuursensitiviteit, eigen regie en zolang mogelijk thuis blijven wonen.

Een groot obstakel in de Nederlandse maatschappij wat betreft ouderenzorg is de beschikbaarheid van personeel. Er is een chronisch tekort aan zorgpersoneel dat verpleging en verzorging levert aan ouderen. DENK wil dat er meer zorg verleend kan worden vanuit de eigen vertrouwde omgeving van de patiënt. Dit kan gedaan worden door familieleden of vrienden, die bijvoorbeeld zonder werk zitten, bij een zorgbureau om te scholen om zo de benodigde verzorging aan huis te kunnen leveren. Zorg aan huis wordt op basis van indicaties en zorgplannen van de wijkverpleegkundige uitgevoerd. In deze situatie is de wijkverpleegkundige de eindverantwoordelijke voor de zorg en de werkgever.

DENK wil ouderenzorg verbeteren door:

- Focus te leggen op eigen regie van ouderen
- Thuis wonen zolang mogelijk behouden
- Betaalde zorg leveren via familieleden of vrienden beheerd vanuit de wijkverpleegkundige
- Werklozen omscholen om betaalde verzorging te leveren via een zorgbureau
- Samenwerken met zorgprofessionals als wijkverpleegkundigen om hiaten in de zorgvraag te signaleren en op te lossen

Onze ouderen die niet meer thuis kunnen leven verdienen kwalitatief goede zorg. Er moet een einde komen aan de schrijnende situaties in verpleeghuizen met personeelstekorten en ouderen die worden verwaarloosd. Met de coronacrisis is gebleken dat de verpleeghuizen erg gevoelig zijn voor ziekteuitbraken en de ouderen het ergst kunnen lijden onder infectieziekten. Daarom stelt DENK voor:

- Om een wettelijk minimum van twee gekwalificeerde zorgmedewerkers per acht patiënten in een verpleeghuis in te voeren
- Om overbodige registratie af te schaffen, zodat meer tijd te besteden valt aan patiënten en hygiëne
- Stimuleren dat mensen als verzorgende in een verpleeghuis wensen te werken

Minder macht bij de big farma!

Minder macht bij de zorgverzekeraars!

Cultuursensitieve zorg

Nederland is een multicultureel land waarin de zorg voor jong en oud nog te veel vanuit één standaard wordt geregeld. Deze standaard past soms niet optimaal bij de achtergrond en cultuur van Nederlanders met een migratieachtergrond. In het nationaal preventiefonds wil DENK een apart hoofdstuk over cultuursensitiviteit. Maar ook in het verlenen van zorg moet er rekening worden gehouden met de achtergrond van de patiënt. Dit betreft zorg in ziekenhuizen, eerstelijnspraktijken, in verpleeg- en verzorgingstehuizen en zorg aan huis in de thuiszorg. DENK wil:

- Dat alle zorg die geleverd wordt in Nederland rekening houdt met de cultuur en achtergrond van de patiënten,
- Zorgaanbieders verplichten tot het opstellen van een cultuursensitief zorgprotocol
- Zorgpersoneel in het leveren van cultuursensitieve zorg en cultuursensitief communiceren trainen
- Zorgverzekeraars en gemeenten verplicht cultuursensitieve zorg laten inkopen
- Ter bevordering van de kwaliteit van de zorgverlening kosteloos tolken aanbieden aan patiënten die de Nederlandse taal niet goed machtig zijn

Ziekenhuiszorg

Met het faillissement van enkele ziekenhuizen is duidelijk geworden hoe kwetsbaar de financiële gezondheid is van een aantal ziekenhuizen. Wat DENK betreft mogen ziekenhuizen nooit ongecontroleerd failliet gaan. DENK wil dan ook:

- Inzetten op vroegsignalering van de financiële situatie van ziekenhuizen, waarbij de Minister kan ingrijpen wanneer er sprake is van mismanagement
- Concentreren van de planbare medisch specialistische zorg. Niet alle ziekenhuizen hoeven alle specialismen in huis te hebben
- Medisch-specialisten niet meer in maatschappen, maar in loondienst

Geneesmiddelen

De geneesmiddelenindustrie zou erop gericht moeten zijn om mensen beter te maken. De miljardenwinsten die de big farma maakt over de ruggen van patiënten is onverteerbaar. Daarom wil DENK:

- Dat er een extra belasting komt op grote farmaceutische bedrijven
- Dat de wet geneesmiddelenprijzen (wgp) en het geneesmiddelenvergoedingssysteem (gvs) wordt aangepast, zodat de prijzen van geneesmiddelen dalen
- Dat geneesmiddelen, eventueel met een aantal andere landen of Europabreed, centraal worden ingekocht
- Dat prijstransparantie wordt verplicht. Dat betekent geen stiekeme prijsafspraken meer via de achterdeur voor weesgeneesmiddelen

Mondzorg

Gaatjes zijn de meest voorkomende aandoeningen ter wereld, en de meest voorkomende tandziekte. Nederland verliest bijna drie miljard euro per jaar aan productiviteitsverlies door tandziekte. Toch blijft er in Nederland een relatief grote ongelijkheid in toegang tot mondzorg, bij vooral ouderen en mensen met een laag inkomen. DENK stelt het volgende voor:

- Alle basale mondzorg, zoals controle en preventie vanuit het basispakket, vergoeden om verdere complicaties en duurdere zorg te voorkomen
- Afschaffen van eigen bijdrage op aanvullende tandheelkundige verzekeringspakketten
- Mensen met onderliggende aandoeningen beter informeren en doorverwijzen naar mondzorgprofessionals
- Meer preventieve mondzorgprogramma's op basis- en middelbaar onderwijs
- Meer aandacht op mondgezondheid bij ouderen in de thuiszorg en ouderenzorginstellingen
- Drempel voor de toegang tot mondzorg verlagen
- Meer preventieassistenten en mondhygiënist inzetten voor preventieve behandelingen
- Verbeteren van de toegankelijkheid van de mondhygiënist en preventieassistenten
- Opschalen van preventieprogramma's
- Investeren in de mbo- en hbo-opleidingen mondzorg

Gemeentelijke basiszorg

Door de overheveling van zorgtaken naar het sociaal domein voor gemeenten zonder het bijbehorend budget, constateert DENK met enige regelmaat dat gemeenten de noodklok luiden over tekorten op het sociaal domein. DENK pleit daarom:

- Dat gemeenten financieel voldoende worden toegerust om hun zorgtaken goed uit te kunnen voeren
- Dat er een basisnorm wordt vastgesteld voor de verschillende onderdelen in het sociaal domein waar alle gemeenten minimaal aan moeten voldoen
- Dat wachtlijsten in de jeugdzorg worden voorkomen en er gewerkt wordt vanuit het principe: één plan, één gezin en één regisseur
- Dat er in de pleegzorg betere matching ontstaat tussen pleegouders en biologische ouders, omdat de situatie van pleegzorg altijd uitgaat van terugkeer naar de biologische ouders als dat kan

*Eigen regie
voor patiënten!*

Het zorgsysteem

Geestelijke gezondheidszorg (ggz), maatschappelijke opvang en verslavingszorg

Het aantal dak- en thuislozen is in de afgelopen tien jaar verdubbeld. De wachtlijsten in de geestelijke gezondheidszorg (ggz) worden langer en de vraag naar verslavingszorg neemt toe. DENK wil de geestelijke toestand van de sociaal zwakkeren verbeteren en toegang tot de ggz faciliteren, zodat iedereen een eerlijke kans heeft op een betere kwaliteit van leven. Het volgende is daarom van belang:

- Investeren in de ggz en verslavingszorg om de wachtlijsten weg te werken
- Een plan van aanpak voor de maatschappelijke opvang, gefinancierd door het Rijk, gemeenten en zorgverzekeraars waarbij dak- en thuislozen in een stabiele mix komen van wonen, zorg en dagbesteding

- Het versterken van de aanpak preventie dakloosheid met nadruk op preventie tijdens economische crisis
- Het verlagen van de drempel naar de ggz voor risicogroepen middels informatiecampagnes, anonieme hulp, verminderen financiële zorglast (geen consequenties voor het eigen risico), inzetten van sociaal psychiatrische verpleegkundigen in achterstandswijken
- Het inzetten op preventie en behoud geestelijke gezondheid

Nooit meer ziekenhuizen failliet!

Minder werkdruk in de zorg!

d i e n t d e m e n s e n n i e t a n d e r s o m !

***Harde aanpak tegen
stereotypes en discriminatie
in lesmaterialen!***

DENK

VERDER

Meer geld naar het onderwijs!

Migratieverleden, antidiscriminatie en het koloniale verleden worden kerndoelen in het onderwijs!

Afschaffen leenstelsel!

Toegankelijk en betaalbaar onderwijs!

***Gelijke kansen voor
alle kinderen en jongeren!***

Stop de hetze tegen islamitisch onderwijs!

3 Onderwijs

DENK staat voor toegankelijk onderwijs waarin er gelijke kansen zijn, zodat iedereen in staat is om het volle potentieel uit zijn of haar leven te halen. DENK hecht ook waarde aan de socialiserende werking van onderwijs. In het ideaal van DENK is onderwijs geen toetsfabriek, maar brengt het de kennis en vaardigheden over die van Nederlanders vaardige en sociale deelnemers van onze samenleving maken.

DENK wil dat er in het onderwijs radicaal wordt ingezet op gelijke kansen voor alle kinderen en jongeren. Het onderwijs moet een emancipatiemotor zijn waarin het inkomen van iemands ouders, iemands afkomst of het opleidingsniveau van iemands ouders nooit mag bepalen hoe ver iemand binnen het onderwijs komt.

Helaas blijkt uit onderzoek dat dit wel het geval is. Kansenongelijkheid tussen inkomensgroepen en lagere adviezen voor leerlingen met een migratieachtergrond vormen de glazen plafonds binnen het onderwijssysteem, waardoor ongelijkheid in de samenleving in stand wordt gehouden.

Deze ongelijkheid wordt generationeel overgedragen, waardoor groepen Nederlanders verstoken blijven van ontwikkeling. Dit is voor DENK een groot onrecht en moet dan ook daadkrachtig worden weggenomen.

DENK wil daarom het onderwijssysteem zodanig aanpassen dat er gelijke kansen zijn voor alle Nederlanders. Hiervoor is extra geld nodig, maar is ook nodig dat we de barrières binnen het stelsel die ongelijkheid in stand houden wegnemen. DENK maakt zich ook zorgen over de effecten van de toegenomen prestatiedruk in het onderwijs op onze jongeren. Maatwerk en de ontwikkeling van studenten moet weer boven snelheid en efficiëntie komen te staan.

Onderwijs is voor DENK ook het middel waarmee wij ons geloof in de maakbare samenleving tot uiting laten komen. Onderwijs dient niet alleen vakinhoudelijke kennis over te dragen, maar ook de waarden en normen die horen bij het staatsburgerschap van Nederland. Deze waarden en normen zijn vastgelegd in onze Grondwet. Voor DENK heeft het onderwijs dan ook een centrale rol in het overbrengen van waarden als gelijkwaardigheid, antiracisme en antidiscriminatie.

Naast waarden en normen wil DENK ook dat het onderwijs Nederlanders bij elkaar brengt. Leren over elkaars historie, in de vorm van migratieverleden en het koloniale verleden, zorgen voor meer onderling begrip en daarmee wederzijdse acceptatie.

Meer geld voor het onderwijs

DENK wil fors investeren in het onderwijs. Ook willen wij maatregelen nemen die ervoor zorgen dat het geld binnen het onderwijs beter wordt besteed. DENK wil daarom:

- Meer geld naar en voor het onderwijs
- Minimum percentages voor uitgaven door scholen, zoals minimale investeringen in scholing van personeel
- Een reserveplafond voor onderwijsinstellingen, zodat het geld niet wordt opgepot en écht in de klas terecht komt
- Betere verantwoording over onderwijsuitgaven door scholen
- Extra geld voor het passend en speciaal onderwijs, om ieder kind de ondersteuning te bieden die het nodig heeft

Gelijke kansen in het onderwijs

Kinderen met lager opgeleide ouders, ouders met een kleine portemonnee of ouders met een migratieachtergrond, hebben minder kansen in het onderwijs. DENK staat ervoor dat elke leerling zo veel mogelijk kansen heeft. DENK wil daarom:

- Meer geld voor het onderwijsachterstandenbeleid
- Het leenstelsel afschaffen en de oude basisbeurs herinvoeren, waarbij studenten die onder het leenstelsel geld hebben moeten lenen worden gecompenseerd
- Dezelfde eindtoets voor iedereen
- Aan het einde van de onderbouw opnieuw objectief toetsen of een leerling op het goede niveau zit
- Iedere leerling een brede brugklas bieden, waardoor het selectiemoment wordt uitgesteld en leerlingen van elkaar leren

- Scholing van leraren om vooroordelen over leerlingen met bepaalde achtergrondkenmerken tegen te gaan
- Hogere beloning van leraren op achterstandsscholen om daar de beste leraren voor de klas te krijgen
- Voor iedereen de mogelijkheid om vakken op verschillende niveaus kunnen volgen
- Een loting bij studies met een numerus fixus, zodat er een eerlijke afspiegeling komt van toegelaten studenten
- Een stagegarantie van de overheid voor iedereen die geen stageplaats kan vinden
- Onder advisering van leerlingen met een migratieachtergrond tegengaan

Waardering voor onderwijshelden

De kwaliteit van het onderwijs is volledig afhankelijk van goed geschoolde en beloonde leraren en docenten. DENK wil daarom:

- Een beter salaris voor leraren, te beginnen met leraren in het basisonderwijs
- Uitbreiding van de scholings- en professionaliseringsmogelijkheden voor leraren, met monitoring door middel van een lerarenregister
- Snijden in de werkdruk van docenten door de bureaucratie te verminderen
- Het lerarentekort tegengaan door het leraarschap meer te waarderen

**Een beter
salaris voor leraren!**

Onderwijs, gemeenschap en diversiteit

Onderwijs moet mensen bij elkaar brengen. Gelijkwaardigheid moet een prominentere plek krijgen op school. Ook moet onderwijs tot verbinding leiden door mensen kennis te laten nemen van elkaars achtergronden.

DENK wil daarom:

- Migratieverleden, antidiscriminatie en het koloniale verleden als kerndoelen in het onderwijs
- Versterkt burgerschapsonderwijs als geëxamineerd onderdeel
- Omgaan met diversiteit en antidiscriminatie prominent naar voren laten komen in lerarenopleidingen
- Stereotypes en discriminatie in lesmaterialen hard aanpakken
- Meer diversiteit voor de klas, door diversiteit aan lerarenopleidingen te stimuleren
- Pal staan voor onderwijsvrijheid door het stoppen van de hetze tegen islamitische scholen
- Het realiseren van voldoende imamopleidingen
- Het aanbieden van taalonderwijs in de talen waar Nederland een belangrijke handelsrelatie mee heeft of (migratie-)geschiedenis mee deelt

- Meer diversiteit in onderwijsbesturen en het management binnen het onderwijs, zodat alle perspectieven mee worden genomen in besluiten
- Dat scholen aan de voorkant moeten aantonen dat zij beleid hebben om discriminatie en racisme binnen de school tegen te gaan

Fijne leerplekken

De leerplek bepaalt voor een groot gedeelte het succes en het leerplezier van een leerling. DENK wil daarom:

- Een fonds verbetering onderwijshuisvesting, waarin veel aandacht komt voor de verbetering van de ventilatie op scholen. De eisen voor scholen in het Bouwbesluit worden expliciet gemaakt en aangescherpt
- Een maximale klassengrootte qua leerlingenaantal, om plofklassen tegen te gaan
- Een pilot met brede onderwijslocaties die kinderopvang, dagbesteding en onderwijs aanbieden

*Verbetering van de kwaliteit
van schoolgebouwen!*

**Een stagegarantie voor iedereen die
geen stageplaats kan vinden!**

***Huurstijgingen aan
banden leggen!***

DENK

BETAALBAAR

*Een rentevrije hypotheek
voor iedereen beschikbaar!*

Een betaalbare woning voor iedereen!

**Keiharde aanpak
woningmarktdiscriminatie!**

**Meer groen
in de wijken!**

Meer betaalbare woningen voor starters!

4 Wonen en Volkshuisvesting

Volkshuisvesting in de vorm van een betaalbare en goede woning voor iedereen is volgens DENK een kerntaak van de regering. Dat schrijft de Grondwet ook voor. Op dit moment pakt de overheid echter onvoldoende regie op het onderwerp wonen. Daarom spreekt DENK weer van volkshuisvesting, waarbij betaalbaar wonen voor iedereen het doel is.

Nederland kampt met een enorm woningtekort. Om aan de vraag te voldoen moeten er jaarlijks 95 duizend woningen worden gebouwd. Dit wordt echter lang niet gehaald. Hierdoor is het woningtekort inmiddels opgelopen tot ruim 315 duizend woningen. Het is dus van belang om snel veel woningen te bouwen, maar ook om slimmer om te gaan met de beschikbare woonruimte en met doorstroming. Zo kunnen we de woningmarkt toegankelijker en betaalbaarder maken.

DENK wil daarom structureel middelen voor woningbouw in de vorm van een Volkshuisvestingsfonds. DENK legt de verantwoordelijkheid voor wonen bij de landelijke overheid, die in samenspraak met provincies en gemeenten een Nationale

Volkshuisvestingsagenda opstelt waarin wordt gestuurd op aantallen en locaties.

Dit moet ervoor zorgen dat de woningmarkt toegankelijker wordt. Met name voor starters, middeninkomens en mensen die een sociale huurwoning zoeken, want die komen nu in de knel. DENK wil ook dat mensen gemakkelijker zelf een woning kunnen bouwen op een kavel. Daartoe wil DENK dat minimal 30% van de beschikbare kavels verkocht worden aan particulieren.

Toegankelijkheid verwijst naast beschikbaarheid ook naar de betaalbaarheid van woningen. DENK wil dat de overheid betaalbaar wonen voor alle Nederlanders garandeert.

Daarom wil DENK dat de huurstijgingen aan banden worden gelegd en dat middenhuur wordt gereguleerd. Prijsoptijdrijving door speculanten pakken we aan met een speculantenbelasting en zelfbewoningsplicht. Slechte verhuurders pakken we aan met een verhuurdersvergunning en strengere straffen.

Toegankelijkheid van de woningmarkt is ook een kwestie van financiering. Op dit moment is een koopwoning voor veel Nederlanders onbereikbaar, omdat zij geen rente willen betalen of dit vanuit religieus oogpunt niet kunnen. DENK wil dan ook dat de regering rentevrije financiering van woningen mogelijk gaat maken.

Betaalbaar wonen voor iedereen

DENK wil dat betaalbaar wonen door de regering gegarandeerd wordt voor alle Nederlanders. DENK wil daarom:

- Middenhuur onder het puntensysteem laten vallen, zodat ook huurders van woningen met een huur boven de 720 euro een eerlijke huur betalen
- De huurstijgingen voor sociale huurwoningen aan banden leggen, waarbij het uitgangspunt is dat de huurstijging voor de laagste inkomensgroep maximaal het inflatiepercentage mag zijn. Huurstijgingen in de vrije sector worden ook gemaximeerd
- Speculanten die prijzen opdrijven op de woningmarkt belasten met een speculantenheffing
- Stoppen met het uithollen van de sociale huursector. Sloop, verkoop en liberalisatie van sociale huurwoningen wordt beperkt en woningcorporaties gaan zich richten op hun kerntaak: goede en betaalbare sociale huurwoningen
- De verhuurdersheffing afschaffen, omdat deze heffing de plancapaciteit van corporaties onder druk zet en de huren opdrijft
- De markttoets permanent afschaffen
- Met een zelfbewoningsplicht prijsopdrijving door speculanten tegengaan
- Tijdelijke huurcontracten aan banden leggen
- Meer geld vrijmaken voor de huurcommissie en het voorlichten van huurders over hun rechten
- Huisuitzettingen aan banden leggen en huisuitzettingen van kinderen met overleden ouders per wet verbieden

*Voldoende
sociale huurwoningen!*

Volkshuisvesting een kerntaak van de regering maken

DENK wil dat de regering de regie neemt om het woningtekort op te lossen. DENK wil daarom:

- Een Volkshuisvestingsfonds waarin de regering structureel 1 miljard euro reserveert voor de woningbouw. Sinds 2014 zijn hier geen structurele middelen meer voor. DENK voert ze weer in
- Een meerjarige Nationale Volkshuisvestingsagenda. Hierin wordt onder regie van de regering gestuurd op voldoende en betaalbare woningen
- Een Minister van Volkshuisvesting die actief stuurt op voldoende betaalbare woningen

Rentevrije hypotheek

DENK wil dat het kopen van een huis voor iedereen bereikbaar is. Vanuit bezwaren tegen rente of om religieuze redenen kunnen veel mensen nu geen hypotheek afsluiten. DENK wil daarom:

- Een rentevrije hypotheek als mogelijkheid voor iedereen

Aandacht voor prachtwijken

DENK wil meer geld inzetten om wijken die door opeenvolgende regeringen in de kou zijn gezet te verbeteren. DENK wil daarom:

- Meer geld voor het Nationaal Programma Rotterdam-Zuid (NPRZ)
- Op dezelfde manier als in het NPRZ geld vrijmaken voor wijken zoals Kanaleneiland, Amsterdam Nieuw-West of de Schilderswijk

Keiharde aanpak woningmarktdiscriminatie

Een overgrote meerderheid van makelaars werkt mee met een discriminerend verzoek. Hierdoor hebben Nederlanders met een migratieachtergrond minder kans op een woning.

DENK wil daarom:

- Een vergunningensysteem voor (verhuur-)makelaars, zodat discriminerende makelaars uit hun beroep kunnen worden gezet. Hiermee stoppen we het slappe systeem van zelfregulering
- Structurele praktijktesten (mystery guests) om discriminatie op de woningmarkt op te sporen
- Een meldplicht en aangifteplicht voor discriminerende verzoeken op de woningmarkt

Rechtvaardigheid met onroerend goed

DENK vindt het onrechtvaardig dat op dit moment dure huizen door de overheid worden gesubsidieerd. Daarnaast kunnen de belastingen op woningen eerlijker. DENK wil daarom:

- De hypotheekrenteaftrek versneld en verregaand ontmantelen voor dure woningen
- Meer mogelijkheden voor gemeenten met de OZB-belasting, waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen

Fijn en divers wonen

DENK wil een fijne woonomgeving waar mensen met verschillende achtergronden samenkomen. DENK wil daarom:

- Divers bouwen als uitgangspunt
- Aanpakken van de uit de kluiten gewassen gentrificatie
- Een landelijke groennorm voor woonwijken

Uitbuiting van arbeidsmigranten stoppen

DENK kijkt met grote zorgen naar de uitbuiting van arbeidsmigranten en de soms erbarmelijke omstandigheden waarin deze mensen worden gehuisvest. DENK wil daarom:

- Vergunningplicht instellen voor uitzendbureaus om malafide uitzendbureaus die arbeidsmigranten uitbuiten tegen te gaan
- Realiseren dat alle arbeidsmigranten zich direct bij aankomst in Nederland moeten inschrijven bij de gemeente. Met een inschrijving hou je als gemeente zicht op deze kwetsbare groep, voorkom je uitbuiting en overbewoning in vaak kwetsbare wijken waar arbeidsmigranten worden gehuisvest
- Voor tijdelijke arbeidsmigranten (bijv. seizoenswerkers) groepswoonlocaties realiseren
- Bewerkstelligen dat arbeidsmigranten recht hebben op voorzieningen zoals daklozenopvang
- Toewerken naar een keurmerk voor bedrijven waarmee aangetoond kan worden dat producten uitbuitingsvrij zijn gemaakt

**Woningmarktspeculanten
aanpakken!**

Geld voor de verbetering van verwaarloosde stadswijken!

***Meer inkomensondersteuning
voor ouderen!***

DENK

SOCIAAL

Een hoger minimumloon!

Lagere AOW-leeftijd!

Meer zekerheid op
de arbeidsmarkt!

Minder flex, meer vast!

Eerlijke verdeling van de welvaart!

Stop de pensioenkortingen!

5 Sociaal

De mate waarin een samenleving omkijkt naar de meest kwetsbare mensen, is een graadmeter voor onze beschaving. DENK staat daarom pal voor het behoud en de versterking van onze verzorgingsstaat. DENK wil een toegankelijk vangnet voor iedereen, waarbij misbruik en fraude worden aangepakt. Grote prioriteit legt DENK bij het bestrijden van kinderarmoede.

DENK ziet voor de overheid ook een kerntaak in het bewerkstelligen van een eerlijke verdeling van de welvaart in onze samenleving. Het doel hiervan is om concrete koopkrachtverbetering voor lagere inkomens en middeninkomens te bewerkstelligen. Inkomensongelijkheid moet worden teruggedrongen en vermogensongelijkheid moet worden verminderd. Daarom wil DENK dat de regering actieve herverdelingspolitiek voert, met belastingheffing waarbij de hoogste inkomens de grootste bijdragen leveren. Voor belastingontwijking en belastingontduiking is in Nederland absoluut geen plaats.

Naast een rechtvaardigere inkomenspolitiek moet ook de arbeidsmarkt op een rechtvaardigere manier worden vormgegeven. Een groot gedeelte van de Nederlandse bevolking heeft nu onvoldoende zekerheid door flexcontracten en nul uren contracten. Groepen Nederlanders worden ingezet als de klapstoeltjes van de economie. Vaak zijn dit Nederlanders met een migratieachtergrond en dit draagt bij aan een opeenstapeling van institutionele ongelijkheid. DENK wil daarom meer zekerheid op de arbeidsmarkt waarbij meer mensen de zekerheid krijgen van een vast contract.

DENK kijkt met grote zorg naar de inkomenspositie van onze ouderen. Zij zijn de mensen die ons land hebben opgebouwd. Het omkijken naar ouderen is voor DENK daarom een absolute prioriteit.

Rechtvaardige welvaartsverdeling

DENK wil dat de verdeling van welvaart in Nederland eerlijker en rechtvaardiger wordt. De meest draagkrachtige Nederlanders en grote bedrijven die jarenlang hun eerlijke deel niet hebben betaald, moeten meer bijdragen, zodat we anderen kunnen ontzien. DENK wil daarom:

- Meer middelen voor het armoede- en schuldenbeleid, specifiek om kinderarmoede tegen te gaan. Binnen het armoede- en schuldenbeleid wordt sociaal incasseren de norm en vroegsignalering een kernpunt. Malafide incassobureaus worden aangepakt
- Herinvoering van het vierschijvenstelsel in de inkomstenbelasting, om inkomensherverdeling te bewerkstelligen
- Het laagtarief van de BTW verlagen
- Het sociaal minimum en het wettelijk minimumloon verhogen
- Het hervormen van de vermogensbelasting, waarbij hogere vermogens zwaarder worden belast
- Een eerlijke bijdrage van banken en multinationals. DENK komt met een hogere bankenbelasting en verhoogt de winstbelasting voor grote bedrijven en de dividendbelasting
- Een belasting op exorbitante salarissen om graaien te bestrijden
- Een snoeiharde aanpak van belastingontwijking en belastingontduiking. Brievenbusfirma's en witteboordencriminaliteit moeten worden aangepakt
- De snoepregeling voor expats, de 30%-regeling, afschaffen

Zekerheid op de arbeidsmarkt

DENK wil dat de zekerheid van een vast contract bereikbaar wordt voor iedereen en wil omkijken naar kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt.

DENK wil daarom:

- De ontslagbescherming versterken, door de ontslagversoepeling uit de Wet Arbeidsmarkt in Balans terug te draaien
- Het stapelen van tijdelijke contracten (de ketenbepaling) aan banden leggen, zodat mensen eerder een vast contract krijgen
- De financiële stimulans voor vaste contracten via het premiesysteem versterken
- Een betaalbare en verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor ZZP'ers

Ouderen en pensioen

DENK wil dat er meer omgekeken wordt naar onze ouderen.

DENK wil daarom:

- Meer geld naar inkomensondersteuning voor kwetsbare ouderen
- Inzetten op een realistische rekenrente om pensioenen te indexeren én op koopkrachtcompensatie voor minder draagkrachtige ouderen waarvan het pensioen niet is geïndexeerd
- De (versnelde) verhoging van de AOW-leeftijd stoppen
- Compensatie van het AOW-gat van met name Surinaams-Nederlandse ouderen
- Stoppen met het korten van ouderen omdat ze een klein huisje in het land van herkomst bezitten en het verruimen van de mogelijkheden tot verblijf in het buitenland binnen de AIO

*Keiharde bestrijding
van kinderarmoede!*

L a g e r e B T W !

Remigratiewet

DENK wil specifieke aandacht voor een groep mensen die door de afschaffing van de Remigratiewet buiten de boot valt. DENK wil daarom:

- Een hardheidsclausule voor personen binnen de Remigratiewet

Zorg en opvoeding combineren met werk

DENK vindt het van groot belang dat ouders de mogelijkheid hebben om bij hun kind te zijn. Dit geldt ook voor de zorg voor een dierbare die ziek is. DENK wil daarom:

- De betaalde verlofmogelijkheden voor ouders die voor een jong kind zorgen verruimen
- De ondersteuning van mantelzorgers vergroten
- Gratis kinderopvang voor lagere inkomens en middeninkomens

Bijstand

DENK vindt dat de bijstand een vangnet is waar mensen altijd op terug moeten kunnen vallen. DENK wil daarom:

- Een bijstandsuitkering op niveau met meer mogelijkheden om bij te verdienen en te sparen
- De tegenprestatie afschaffen
- De kostendelersnorm afschaffen
- De zoekperiode voor jongeren tot 23 jaar afschaffen

Toeslagen

DENK wil het ingewikkelde toeslagenstelsel, dat in de praktijk neerkomt op een ondoorzichtige machine die geld rondpompt, hervormen. Dat draagt er tevens aan bij dat pestcontroles die gevoelig zijn voor discriminatie niet meer kunnen plaatsvinden. DENK wil daarom:

- Een basisbehoefte-toeslag introduceren, waarin de drie inkomens-ondersteunende toeslagen samengevoegd worden tot één basisbehoefte-toeslag met één gezamenlijk afbouwtraject. Dit maakt het overzichtelijker voor huishoudens en het is makkelijker uitvoerbaar voor de Belastingdienst
- Ruimhartige compensatie voor de ouders en kinderen die slachtoffer zijn van de toeslagenaffaire

*Betaalbare
kinderopvang!*

*Een eerlijke bijdrage van
banken en multinationals!*

Belastingontwikking aanpakken!

***Aandacht voor de
Rohingya en de Oeigoeren!***

DENK

WERELDWIJD

Erkenning van Palestina!

Herstel van de relatie met Suriname!

Democratisering van de VN en de NAVO!

Nederland in de EU!

6 Buitenland, Defensie en Ontwikkelingssamenwerking

De mondiale verhoudingen zijn constant aan verandering onderhevig. Volgens DENK is het daarom van belang dat de rol van Nederland in deze veranderende verhoudingen mee verandert. Nederland is van oudsher een land dat zich door zijn uitmuntende diplomatie en conflictpreventie weet te onderscheiden.

Ook de geopolitieke verhoudingen veranderen. Met onberekenbare Verenigde Staten, een expansionistisch Rusland en een steeds invloedrijker wordend China is het van belang dat Nederland zich gaat richten op het versterken van de eensgezindheid in de Europese Unie. Dat laatste is met de Brexit en diverse tegenstellingen tussen lidstaten een uitdaging waar juist Nederland een belangrijke rol in zou kunnen en moeten vervullen.

De internationale inzet van Nederland mag niet gelijk staan aan eurocentrisme en superioriteitsdenken. Vanuit gelijkwaardigheid

en dialoog moet het doel zijn van Nederland om te komen tot een wereld waarin vrede en veiligheid dichterbij komt.

DENK is een voorstander van Nederland in de Europese Unie. Ons land heeft een relatief kleine economie dat een doorvoer karakter kent. Daardoor hebben wij groot belang bij een gemeenschappelijke markt en vrij verkeer van personen en goederen.

DENK wil ook dat Europa nadrukkelijker een waardengemeenschap wordt. Solidariteit, mensenrechten, democratie en rechtsstaat

moeten binnen de Europese Unie beter worden gewaarborgd. Dat betekent sancties voor landen die deze waarden met voeten treden.

De uitdijende en geldverslindende EU-bureaucratie moet wat DENK betreft worden gedemocratiseerd en ingeperkt: meer EU, minder Brussel. Er moet een kritische blik worden geworpen op de verhouding van soevereiniteit tussen Nederland en de EU. Domeinen van nationaal belang blijven nationale aangelegenheden indien Europese regelgeving de belangen van Nederland onvoldoende dient.

Blinde vlekken van de westerse samenleving

De inzet van DENK in het buitenlandbeleid is er in het bijzonder op gericht dat er inzet komt op de blinde vlekken van de Westerse samenleving.

Zo zet DENK zich in om:

- Zowel nationaal als internationaal, blijvende focus leggen op de positie van de Oeigoeren en andere onderdrukte minderheden in China
 - Zowel nationaal als internationaal, blijvende focus leggen op de positie van Rohingya en andere onderdrukte minderheden in Myanmar.
- Nederland neemt een vooraanstaande positie in door, middels het Internationaal Strafhof, bij te dragen aan de vervolging, berechting en sanctionering van alle betrokkenen die verantwoordelijk zijn voor de genocide en andere misdaden tegen de menselijkheid

Een eigen Palestijnse staat of gelijke rechten voor de Palestijnen

De Israëliëse bezetting van Palestina duurt nu al 54 jaar. Israël gaat door met ernstige schendingen van het internationaal recht door de bouw van illegale nederzettingen en wil Palestina annexeren. De oproep van DENK aan de Nederlandse regering blijft onverminderd om de Palestijnse staat te erkennen en een importverbod op te leggen aan producten uit de illegale nederzettingen.

Tegelijkertijd mag de regering niet langer haar ogen sluiten voor de realiteit die Israël geschapen heeft: één staat, waarin de Palestijnen veel minder rechten hebben dan Israëli's. Mensenrechtenorganisaties noemen die situatie bij naam: apartheid. Wanneer Israël de tweestatenoplossing onmogelijk maakt en vernietigt, moeten Nederland en de EU het enige alternatief bevorderen: één staat met gelijke rechten voor iedereen.

G e e n d u r e d e f e n s i e a a n k o p e n !

Oog voor de noden van Caribisch Nederland!

Herstel van de relatie met Suriname

Nederland en Suriname zijn historisch en cultureel met elkaar verbonden. Nu de verkiezingen in Suriname achter de rug zijn, is de weg vrij om de politieke, diplomatieke, economische en culturele betrekkingen nieuw leven in te blazen. Wat DENK betreft is het aan de Nederlandse regering om hier een eerste grote stap te zetten. Ook wil DENK inzetten op het bewerkstelligen van 'open skies', waardoor de vliegtickets van en naar Suriname eindelijk betaalbaar worden. DENK zet zich ook in voor het afschaffen van de 100%-controles op Schiphol.

Het versterken van de band met Indonesië

Gedenkwaardig was dat koning Willem-Alexander in maart 2020 namens de Nederlandse regering excuses aanbood aan Indonesië. DENK wil ook dat er:

- Excuses gemaakt worden aan de Molukse gemeenschap voor het feit dat de door Nederland ondersteunde wens voor Molukse onafhankelijkheid onmogelijk te realiseren was
- In navolging op de resultaten van het onderzoeksprogramma "Onafhankelijkheid, dekolonisatie, geweld en oorlog in Indonesië 1945-1950", dat in september 2021 verwacht wordt, een ruimhartige tegemoetkoming wordt aangeboden voor de schade die Nederland heeft veroorzaakt

Oog voor de noden van Caribisch Nederland

Vanuit verantwoordelijkheid en schatplichtigheid naar de zes eilanden die onderdeel uitmaken van ons koninkrijk, bekommert DENK zich om de noden van Caribisch Nederland. DENK wijst een neokoloniale houding tegenover de drie landen (Aruba, Curaçao en Sint Maarten) en de drie gemeenten (Bonaire, Saba en Sint Eustatius) uitdrukkelijk af. De Nederlandse regering moet zich actief inzetten om de levensstandaard te verhogen en armoede ferm te bestrijden.

Meer Europa,
minder Brussel!

Geen kernwapens op Nederlands grondgebied!

Europa en internationale instellingen

De wereld heeft te maken met verhoudingen die steeds dynamischer worden. DENK wil dat Nederland zich inzet voor de versterking van de eensgezindheid in de Europese Unie en de democratisering van internationale organen. Daarom is het nodig dat:

- Lidstaten van de EU worden aangesproken op het afzwakken van rechtsstatelijke elementen, zoals de onafhankelijkheid van de rechtspraak, en de consequenties daarvan ondervinden
- Er een eensgezind Europees beleid komt ten aanzien van buitenlandse zaken, mensenrechten en sancties
- Alle kandidaat-lidstaten op een eerlijke manier worden behandeld, zodat geen enkele kandidaat-lidstaat aan de voorkant het lidmaatschap wordt ontzegd
- Het Europees Parlement meer bevoegdheden krijgt ter controle van de Europese Commissie
- De euro in de huidige vorm blijft bestaan, waarbij in de toekomst de begrotingsdiscipline van lidstaten weer gehandhaafd blijft
- Andere internationale gremia, zoals de Verenigde Naties en de NAVO, gedemocratiseerd worden

Van defensie en oorlog naar conflictpreventie en vrede

Nederland is van oudsher een land dat diplomatieke betrekkingen weet in te zetten om conflicten te voorkomen. In een onstuimige wereld is dat ook hard nodig. Daarom wil DENK dat:

- De norm van 2% uitgaven van het Bruto Binnenlands Product voor defensie van tafel gaat. Dit doen we vooral door een streep te trekken door de aanschaf van dure gevechtsmaterialen, zoals straaljagers, helikopters en onderzeeboten en Defensie in te richten met het oog op conflictpreventie en vrede
- Er een nationaal verbod komt op kernwapens. De Amerikaanse kernwapens verdwijnen van ons grondgebied. Ook wil DENK een internationaal kernwapenverbod bevorderen
- De Nederlandse regering een eigenstandig besluit neemt over deelname aan gewapende conflicten over de grens (artikel 100-procedure) in plaats van achter grootmachten aan te lopen
- Nederland vooroploopt om de internationale wapenhandel aan banden te leggen. DENK wil strengere wapenembargo's voor landen die mensenrechten schenden

Van Defensie en Oorlog naar Conflictpreventie en Vrede!

Eerlijke verdeling welvaart

Een eerlijkere verdeling van de welvaart in de wereld

Om internationale rechtvaardigheid te bevorderen vindt DENK het van belang dat er meer aandacht komt voor het verkleinen van verschillen tussen arme en rijke landen. Daarom wil DENK dat:

- Nederland blijft voldoen aan de norm van 0,7% van ons Bruto Nationaal Product besteden voor ontwikkelingssamenwerking
- Het budget voor ontwikkelingssamenwerking nooit en te nimmer wordt gebruikt om migratiestromen in te dammen. Daar is een andere aanpak voor nodig (zie hoofdstuk Migratie en Asiel)
- Dat handel en ontwikkelingssamenwerking beleidsmatig worden losgekoppeld
- Er gestopt wordt met het voeren van ondemocratische en niet-transparante onderhandelingen voor vrijhandelsakkoorden
- De inwerkingtreding van internationale (vrij)handelsakkoorden geen doorgang kunnen vinden zonder mandaat van de Tweede Kamer

Vrede en stabiliteit in het Midden-Oosten

De onstuimige situatie in het Midden-Oosten is uiterst fragiel. DENK is ervan overtuigd dat het Midden-Oosten een uiterst belangrijke geopolitieke rol speelt. Helaas hebben in de afgelopen decennia verschillende grootmachten de regio gebruikt voor hun eigen belang.

Sinds het uitroepen van 'The war on terror' door de Verenigde Staten in 2001, is er sprake van een spiraal van geweld die niet doorbroken lijkt te worden. Militaire invasies in Afghanistan, de illegale invasie in Irak door de VS, gesteund door Nederland en de lelijke proxy-oorlog in Syrië waarbij Nederland een terroristische organisatie heeft gesteund, hebben er toe geleid dat uiteindelijk miljoenen mensen zijn omgekomen en miljoenen mensen zijn gevlucht.

Daarom moet de politiek het Midden-Oosten fundamenteel anders benaderen. Nederland moet niet meer de Verenigde Staten achterna hollen, maar eigenstandig beslissingen nemen. Er moet een nieuwe lange termijnstrategie worden uitgezet waarbij niet chaos wordt gecreëerd in het Midden-Oosten, maar vrede en stabiliteit voor de bewoners van de regio wordt geborgd. Ongewenst buitenlands militair ingrijpen in het Midden-Oosten is wat DENK betreft dan ook verleden tijd.

Voldoende geld naar ontwikkelingssamenwerking!

tussen arme en rijke landen!

DENK

***Meer ondersteuning
voor vluchtelingen!***

HUMAAN

Humaan en solidair asielbeleid!

Kortere asielprocedure!

**Kleinschalige en humane
opvang van asielzoekers!**

Mensenhandelaren worden aangepakt!

7 Migratie en Asiel

Nederland is van oudsher een immigratieland. Het begon met de grote volksverhuizing aan het begin van de Middeleeuwen. Daarna waren het de verdrukte protestanten, joden en andersdenkenden uit de Zuidelijke Nederlanden, Zuid-Europa en Oost-Europa die in de 16e en 17e eeuw naar Nederland kwamen. Later volgden de migratiestromen vanuit Spanje, Italië, voormalig Joegoslavië en nog later die uit Turkije en Marokko. Migratie is van alle tijden en het heeft ons land veel goeds gebracht, zoals de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog. DENK ziet immigratie dan ook als een kracht en als een kernwaarde van ons land. Dat mensen in Nederland hun toekomst wensen op te bouwen is iets dat we moeten koesteren.

Vanaf de millenniumwisseling wordt het thema migratie echter geïncrimineerd. Uit de behoefte aan politiek gewin wordt migratie doelbewust negatief voorgesteld. DENK benadert migratie en de daarmee gepaard gaande diversiteit als een kans en een uitdaging. De uitdaging om migratie in goede banen te leiden voeren we niet op basis van angst, maar op basis van kracht. Wij zijn ervan overtuigd dat ons land de migratiestroom kan benutten om Nederland sterker te maken. Dat gaat echter niet vanzelf. DENK stelt daarom

voor om migratiestromen beter te reguleren en meer voorzieningen te treffen voor nieuwkomers. DENK wil kansen creëren om nieuwkomers te faciliteren in hun participatie, zodat ze zo goed en zo snel mogelijk onderdeel zijn van onze prachtige samenleving en uiteindelijk zicht krijgen op het Nederlanderschap.

Arbeidsmigratie uit bijvoorbeeld Oost-Europa is een gedeeltelijke oplossing voor de vergrijzing in ons land en biedt daarom

kansen voor economische groei. Het is echter van belang om ervoor te zorgen dat excessen, zoals uitbuiting, worden gestopt. DENK ziet het als een verplichting om ervoor te waken dat die gemaakte fouten ten tijde van de komst van arbeidsmigranten uit de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw niet opnieuw worden gemaakt. Dat betekent meer begeleiding en actief inzetten op het leren van Nederlands.

Reguleren migratiestromen

DENK staat voor een humanitair en ruimhartig asielbeleid. Mensen vluchten uit pure noodzaak en verlaten hun huis en haard om aan geweld, armoede en onderdrukking te ontsnappen. DENK neemt daarom afstand van het wegzetten van vluchtelingen als gelukzoekers. DENK vindt dat Nederland meer verantwoordelijkheid moet nemen om mensen een veilige plek te bieden. Vluchtelingenstromen en migratiestromen moeten echter wel beheersbaar zijn en dat vereist regulering. DENK vindt daarom:

- Dat de grondoorzaken van migratie aangepakt moeten worden. Dat betekent dat Afrikaanse landen niet leeggeroofd mogen worden door westerse grootkapitalisten en Chinese staatskapitalisten. Ook is DENK enorm terughoudend in militaire interventies die regio's en landen destabiliseren
- Er in eerste instantie gestreefd moet worden naar opvang in de regio. Landen die vluchtelingen opvangen moeten daarvoor ruimhartig gecompenseerd worden. Wanneer er sprake is van een te grote stroom dient er gewerkt te worden aan verdere verspreiding over meerdere landen
- Dat er gestreefd moet worden naar het sluiten van deals met landen aan de buitengrenzen van Europa, zoals de EU-Turkijedeal. Daarbij is het van belang dat er gehandeld wordt volgens internationale verdragen
- Dat de Dublinverordening over asiel herzien moet worden
- Landen aan de buitengrens van de Europese Unie, zoals Italië en Griekenland, dienen ruimhartig financieel gecompenseerd te worden door de overige lidstaten om adequate voorzieningen te treffen
- Dat vluchtelingen en asielzoekers eerlijk verdeeld moeten worden tussen landen binnen de Europese Unie. Lidstaten die weigeren vluchtelingen op te nemen worden gesanctioneerd

- Dat vluchtelingen en asielzoekers eerlijk worden verdeeld in Nederland tussen gemeenten
- Dat Nederland ruimhartig is in het opvangen van kwetsbare vluchtelingenkinderen, voornamelijk weeskinderen. De taakstelling die Nederland op zich neemt qua opvang van vluchtelingen wordt verhoogd
- Dat we mensensmokkelaars moeten bestrijden door vluchtelingen in landen van herkomst een kans op een procedure aan te bieden

Adequate voorzieningen voor nieuwkomers

Wanneer nieuwkomers eenmaal gearriveerd zijn in Nederland, verdienen zij een humane behandeling. Bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar de voorzieningen voor gezinnen met kinderen. DENK pleit daarom voor:

- Het versnellen van asielprocedures. Het kan niet zo zijn dat er jarenlang, soms wel twintig jaar, geprocedeerd wordt voor verblijf
- Het toekennen van een permanente verblijfsvergunning voor asielzoekers die meer dan tien jaar procederen om in aanmerking te komen voor een verblijfsvergunning
- Het uitbreiden van de noodzakelijke bed-bad-broodvoorzieningen voor mensen zonder verblijfsvergunning die niet de mogelijkheid hebben om terug te keren naar het land van herkomst
- Voor het verkorten van de wettelijke termijn waarna een persoon in een asielprocedure kan werken en studeren

- Voor het vergroten van de kwaliteit en de kleinschaligheid van de opvang van (uitgeprocedeerde) asielzoekers
- Voor het beschikbaar stellen van meer geld voor zorg en onderwijs van asielzoekerskinderen
- De capaciteit bij de IND vergroten en de procedures doorlichten om versnelling te bewerkstelligen
- Het verruimen van het kinderpardon
- Er komt géén strafbaarstelling van illegaliteit

Participatie faciliteren

In het kader van gezinshereniging moeten asielzoekers en nieuwkomers vanaf de allereerste dag van hun aankomst in Nederland de kans krijgen om de taal te leren en een bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving. Inburgeren is het sleutelwoord. Inburgeren is een vorm van onderwijs, die publiek wordt bekostigd en publiek uitgevoerd dient te worden. Daarom vindt DENK:

- Dat elke nieuwkomer, zowel asielzoekers als migranten, in het kader van gezinshereniging, op basis van vrijwilligheid kosteloos in staat gesteld moet worden om in te burgeren
- Dat er een einde komt aan de marktwerking van het inburgeringsaanbod, zodat het woud aan particuliere bedrijven verdwijnt, we fraude tegengaan en er gestopt wordt met de niet werkende keurmerken

- Dat EU-onderdanen die niet onder de inburgeringsplicht vallen in staat worden gesteld om vrijwillig in te burgeren
- Dat de kansloze missie om Turkse staatsburgers onder de inburgeringsplicht te laten vallen wordt teruggedraaid, voordat de Europese rechter de Nederlandse regering weer op de vingers tikt

*Stop de marktwerking
in de inburgering!*

Uitbreiding kinderpardon!

Nieuwkomers krijgen vanaf dag één ondersteuning, werk en taalonderwijs!

***Keiharde bestrijding van
etnisch profileren!***

DENK

RECHTVAARDIG

Toegankelijke en betaalbare rechtsbijstand!

L e v e n s l a n g v o o r k i n d e r m i s b r u i k e r s !

Quota's om de politie divers te maken!

Stopformulieren tegen etnisch profileren!

M e e r b a l a n s t u s s e n

8 Justitie, Veiligheid en Rechtsstaat

DENK staat voor een overheid die mensen op een zichtbare en persoonlijke manier veiligheid biedt. De spil hierin is de wijkagent. DENK wil dan ook inzetten op aanzienlijk meer wijkagenten en meer toegankelijke politiebureaus. Een effectieve aanpak van criminaliteit behelst ook een balans tussen preventieve en repressieve maatregelen. DENK vindt dat er in de afgelopen jaren te veel nadruk heeft gelegen op repressie. Er moeten wat DENK betreft dan ook meer preventieve maatregelen ter bestrijding van criminaliteit worden genomen.

Er moet geïnvesteerd worden in de politieorganisatie met een prioriteit voor wijkagenten en scholing. Wat DENK betreft komen deze extra middelen ook ten goede aan het doorzetten van de bestrijding van etnisch profileren door de politie en het uitbannen van discriminatie uit het korps. Ook vindt DENK het belangrijk dat de rechtsbijstand toegankelijker wordt gemaakt voor mensen met een lager inkomen en dat de sociale advocatuur niet

verder wordt uitgekleeft. Rechtsbijstand is een recht en geen voorrecht.

DENK is geen voorstander van het omzetten van de gesubsidieerde rechtsbijstand naar een rechtsbijstandsverzekering voor de sociale advocatuur. DENK wil investeren in de sociale advocatuur en de gesubsidieerde rechtsbijstand.

De talloze repressieve maatregelen en symbolische spierballenwetten van opeenvolgende kabinetten, hebben ervoor gezorgd dat onze rechtsstaat op de proef wordt gesteld. Aangezien onze rechtsstaat geen vanzelfsprekendheid is, is het van belang om maatregelen te nemen ter versterking van de rechtsstaat.

preventie en repressie!

Discriminatie en diversiteit

Het is onomstotelijk bewezen dat discriminatie en racisme, al dan niet bewust, voorkomen in de politieorganisatie en de rechtspraak. DENK vindt daarom:

- Dat er een cultuuromslag moet plaatsvinden bij de politieorganisatie, waarbij etnisch profileren wordt erkend, gemonitord en aangepakt
- Dat discriminerende agenten ontslagen moeten worden. Er moeten duidelijke protocollen komen over hoe met discriminatie binnen de politie wordt omgegaan. Wat DENK betreft kom je er niet meer mee weg als je jezelf als agent 'Marokkanenverdelger' noemt
- Dat rechters trainingen moeten volgen om institutionele vooringenomenheid in de rechtsspraak uit te bannen
- Dat stopformulieren ingevoerd moeten worden en dat agenten verplichte cursussen moeten volgen om etnisch profileren uit de politieorganisatie te bannen
- Er diversiteitsquota's ingevoerd moeten worden in politieorganisatie. Grote aandacht vraagt het bevorderen van de diversiteit aan de top
- Dat er bindende en concrete maatregelen genomen worden om de cultuur binnen de politieorganisatie inclusiever te maken

Politie en handhavers

De politie is er voor iedereen. Helaas ervaart niet elke Nederlander dat de politie er vóór hem of haar is, maar tégen hem of haar. Dat moet veranderen. Daarom stelt DENK voor dat:

- De verantwoordelijkheid voor politie gaat van Justitie en Veiligheid naar Binnenlandse Zaken
- Aangezien het geweldsmonopolie bij de politie ligt, BOA's (buitengewoon opsporingsambtenaren) geen extra bevoegdheden of wapens krijgen. DENK wil extra training van BOA's in deëscalatie en wil een betere samenwerking tussen BOA's en de politie, zodat de politie sneller in actie komt als het nodig is
- Er een verbod komt op het gebruik van de nekklem door de politie
- Een taser voor agenten niet ter beschikking wordt gesteld
- De code 'lifestyle-neutraliteit' wordt afgeschaft. Een hoofddoekje en een keppeltje moeten gedragen kunnen worden door agenten
- Er binnen het politiekorps een unit wordt opgericht die zich specifiek bezighoudt met het bestrijden van racisme
- De klachtenprocedure bij de politie onafhankelijk wordt gemaakt. Daarnaast moet er een Politieombudsman in het leven worden geroepen

**Een Constitutioneel Hof
toetst wetten aan de Grondwet!**

Meer politiebureaus in de wijk!

**Discriminerende
agenten de laan uit!**

Balans tussen repressie en preventie

DENK wil de doorgeschoten balans tussen repressie en preventie herstellen door meer in te zetten op preventie. Dat neemt niet weg dat op een beperkt aantal punten zwaarder gestraft moet worden. Daarom stelt DENK voor:

- Een verdubbeling van de maximale straf voor discriminatiedelicten, waaronder artikelen 137 c en d van het wetboek van strafrecht
- De extra investeringen in de politie worden voor één derde besteed aan het inzetten van wijkagenten
- De maximale straf voor doodslag gaat van 15 naar 25 jaar
- Kindermisbruik en kindermishandeling worden veel zwaarder gestraft. Op bewezen kindermisbruik komt een levenslange gevangenisstraf te staan
- Een fikse investering in jongerenwerk teneinde ontsporing van jongeren tegen te kunnen gaan

De versterking van de Rechtsstaat

DENK ziet met lede ogen aan hoe steeds meer politieke partijen de grenzen opzoeken van wat grondwettelijk kan. Daarom neemt DENK maatregelen om onze rechtsstaat te versterken. Wij stellen voor:

- Om een Constitutioneel Hof in het leven te roepen waarbij rechters wetten toetsen aan de Grondwet
- Om de burgemeesters niet meer te benoemen, maar direct te laten kiezen door bewoners van de desbetreffende gemeenten
- Om een integraal actieplan bestrijding extreemrechts terrorisme op te stellen, middelen daarvoor beschikbaar te stellen en uit te voeren
- Om de inzet op preventie van radicalisering voort te zetten, waarbij meer aandacht komt voor de voedingsbodem van radicalisering
- Aangezien steeds meer moskeeën doelwit worden van extreemrechtse terreur, geld beschikbaar te stellen voor de beveiliging van moskeeën
- Om een actieplan bestrijding islamofobie en moslimhaat op te stellen en uit te voeren
- Het demonstratierecht, wat een groot grondwettelijk goed is, aan te passen op het verbieden van het gebruik van terroristische symbolen en het verbieden van haatdemonstraties voor religieuze gebouwen
- Om symbolische wetgeving die de rechtsstaat ondermijnt, zoals het gedeeltelijk verbod gezichtsbedekkende kleding (in de volksmond boerkaverbod) in te trekken

**Verdubbeling van de straffen
voor discriminatie!**

Meer wijkagenten in de wijk!

Betaalbare verzekeringen voor taxi's!

DENK

ECONOMISCH

Minder regels voor het MKB!

Lagere lasten voor het MKB!

130 weer als maximumsnelheid!

DENK is de enige echte autopartij van Nederland!

Diversiteitseconomie!

9 Economie, Mobiliteit en Infrastructuur

Het midden- en kleinbedrijf is de motor van de economie. Het grootste aandeel van de banen in Nederland wordt gecreëerd door al die dappere ondernemers die hard werken om een onderneming op te zetten. DENK staat pal voor de ondernemers in het MKB. DENK wil werk maken van minder bureaucratie, betere kredietverlening en minder lasten voor MKB'ers. De gelden van de overheid die gericht zijn op het stimuleren van de economie moeten minder ten goede komen aan grote bedrijven en meer aan het MKB.

Ook ziet DENK een enorme kracht in de diversiteitseconomie. Door de diversiteit die Nederland rijk is kunnen we transnationale bindingen aangaan die leiden tot handel en economische groei. Daarnaast leidt diversiteit tot het samenkomen van verschillende inzichten, creativiteit en innovatie. DENK maakt dan ook werk van het stimuleren van de diversiteitseconomie.

Op het gebied van mobiliteit is het voor DENK van groot belang dat vervoer als basisbehoefte betaalbaar is. DENK zet daarom in op een goedkoper openbaar vervoer, mede om de overgang naar duurzaam vervoer te stimuleren. Dit laat onverlet dat de automobilist niet de dupe mag worden van het beleid. DENK voert daarom opnieuw 130 km/u in als maximumsnelheid. De toekomst zit in vormen van duurzame deelmobiliteit. DENK wil dan ook werk maken van het stimuleren daarvan.

Op het gebied van infrastructuur staat DENK voor minder asfalt waar het kan, maar meer asfalt waar het moet. Alternatieve vervoersmogelijkheden moeten beter worden ontwikkeld, zoals snelle treinlijnen tussen Europese landen en steden, om een redelijk alternatief voor het vliegverkeer te doen ontstaan.

Steunen van het MKB

DENK wil alles in het werk stellen om het MKB de onbetwiste groeiende banenmotor van Nederland te laten blijven. DENK wil daarom:

- Belastingverlaging voor het MKB
- Een Nationale Ondernemers Kredietbank, om de kredietverlening aan het midden- en kleinbedrijf te stimuleren
- Snijden in de regeldruk voor ondernemers én een MBK-regeldrukcheck bij alle nieuwe wet- en regelgeving
- De loondoorbetaling bij ziekte voor met name het kleinbedrijf collectiviseren, zodat personeel aannemen minder risico's heeft voor kleine ondernemers
- Landelijk geld voor bedrijven met nadruk toekennen aan het MKB

Auto

DENK is de enige echte autopartij van Nederland. Auto rijden geeft een gevoel van vrijheid en maakt mensen onafhankelijk. DENK wil daarom:

- Per direct weer 130 km/u invoeren als maximumsnelheid in Nederland
- Lastenverlichting voor de automobilist
- Vignetten voor auto's uit het buitenland
- Het met landelijke wetgeving maximeren van lokale heffingen die de automobilist raken, waardoor bijvoorbeeld de parkeerkosten omlaag gaan

Diversiteitseconomie

DENK vindt dat diversiteit een kracht is die beter moet worden benut. DENK wil daarom:

- Geld vrijmaken voor subsidies voor de diversiteitseconomie
- Een landelijk expertisecentrum diversiteitseconomie

B e t e r e k r e d i e t v e r l e n i n g

BPM-aftrek terug voor taxichauffeurs!

OV, taxi en deelmobiliteit

DENK wil het autogebruik verminderen. Daarom is het van belang dat er extra wordt geïnvesteerd en ingezet op vervoersmiddelen die een volwaardig alternatief vormen voor de auto. DENK pleit daarom voor:

- Pilots met gratis openbaar vervoer, voornamelijk gericht op ouderen en minima
- Het realiseren van extra spoorlijnen met sneltreinen
- Het cofinancieren van lightrail met vervoersbedrijven in grootstedelijke regio's
- Een gelijk speelveld voor taxibedrijven en vervoerders zoals Uber
- Het terugdraaien van de afschaffing van de BPM-af trek voor taxi's
- Het maken van afspraken met verzekeraars waardoor taxi's betaalbaar verzekerd kunnen blijven
- Het stimuleren van deelmobiliteit door auto's en scooters te delen
- Het realiseren van goedkoper openbaar vervoer, door onder andere de BTW op vervoerskaartjes te beperken. Een ritje met de tram of met de bus moet betaalbaarder worden

- Korte ritten in het openbaar vervoer betaalbaarder maken door de berekening van ritkosten aan te passen
- Betaalbaarder openbaar vervoer voor kinderen
- Investeren in het openbaar vervoer van de grote steden, onder andere in het opwaarderen van de metrolijnen in Amsterdam en Rotterdam
- Grensoverschrijdend openbaar vervoer in de grensregio's stimuleren
- Investeren in nachtnetten, te beginnen in de Randstad

Een bank voor iedereen

DENK vindt het van belang dat er een bank is onder winstoogmerk die werk kan maken van maatschappelijke uitdagingen. DENK is daarom:

- Voorstander van het behoud van de Volksbank als eigendom van de staat

Lagere parkeerkosten!

voor kleine ondernemers!

Lastenverlichting voor de automobilist!

Versterking van natuurgebieden!

DENK

GROEN

Nederland energieneutraal!

**L a g e r e
e n e r g i e l a s t e n !**

Groene economie als banenmachine!

Meer klimaatlasten bij bedrijven, minder bij burgers!

10 Klimaat en Energie

De mens heeft sinds de industrialisering en de consumptiemaatschappij een klimaatschuld opgebouwd. De nadruk heeft te lang gelegen op het bewerkstelligen van economische groei, in plaats van op het verantwoord omgaan met onze wereld. Als gevolg hiervan staan onze natuurlijke hulpbronnen onder druk en verandert het klimaat.

DENK wil dat in 2030 40% en in 2050 100% van de energie uit duurzame bronnen opgewekt wordt. Nog steeds bungelt Nederland onderaan de lijstjes als het gaat om verduurzaming, omdat vorige regeringen hun verantwoordelijkheid in de richting van komende generaties hebben verwaarloosd. Dat moet anders!

DENK hanteert als uitgangspunt dat het klimaat- en energiebeleid rechtvaardig moet zijn. De kosten moeten vooral terecht komen bij de bedrijven, die 78% van de uitstoot veroorzaken. Tien grote bedrijven zorgen voor ongeveer de helft van de CO2 uitstoot: energiecentrales, Tata Steel, Chemelot, Yara en de raffinaderij van Shell. Samen stoten zij drie

keer zo veel uit als alle huishoudens. De burger moet worden ontzien, want die betaalt al te veel.

Het klimaatbeleid moet ook geloofwaardig zijn. Er moet toewijding zijn voor de lange termijn om de klimaatdoelen te behalen. Dus geen schijnbewegingen en uitstelgedrag meer. Een (Europese) Klimaatwet kan erbij helpen om langetermijndoelen te vertalen naar het hier en nu.

DENK positioneert zichzelf als klimaat-realistisch. Anders gezegd: DENK wil niet horen bij de klimaatontkenners die hun kop in het zand steken. Maar ook niet bij de klimaatdrammers die onnodig paniek zaaien.

Het probleem alleen in Nederland (0,4% van de wereldwijde CO2-uitstoot) aanpakken is dweilen met de kraan open. Er moet daarom een geloofwaardig mechanisme komen om alle landen hierin te betrekken. Het klimaatpanel van de VN, het IPCC, waarschuwt keer op keer dat maar een derde van de benodigde inspanningen worden geleverd. Als andere landen onvoldoende meedoen, moet er een plan B zijn, waarbij het accent meer op klimaatadaptatie moet liggen.

Rechtvaardig Klimaatbeleid

DENK wil dat de kosten van het klimaatbeleid eerlijk worden verdeeld tussen burgers en bedrijven, alsmede tussen ontwikkelde landen en ontwikkelende landen. Klimaatarmoede gaan we tegen.

DENK wil daarom:

- Een tarievenverdeling bij de Opslag Duurzame Energie heffing die recht doet aan de mate van vervuiling. Bedrijven gaan bij DENK 80% betalen, burgers 20%
- Een verhoging van de belasting op gas en elektriciteit voor bedrijven die grootgebruiker zijn
- Een verhoging van het verminderingsbedrag in de energiebelasting om burgers te ontzien
- Meer oog voor de neerslag van klimaatverandering in ontwikkelende landen. Er moet internationaal meer geld vrijgemaakt worden om ontwikkelende landen te helpen met klimaatmitigatie en –adaptatie
- De invoering van een wettelijk minimumpercentage dat energiebedrijven moeten hanteren als aandeel van de duurzame energieopwekking

Realistisch klimaatbeleid

Nederland neemt 0,4% van de wereldwijde CO₂-uitstoot voor haar rekening. Fixatie op de uitstoot van Nederland heeft geen zin als andere landen hun verantwoordelijkheid niet nemen. DENK wil daarom:

- Pleiten voor een internationaal mechanisme om landen te dwingen om inspanning te leveren voor verduurzaming en vergroening. Een Europese klimaatwet of handelstarieven zijn hierbij mogelijkheden
- Het ontwikkelen van een alternatief plan indien andere landen onvoldoende hun verantwoordelijkheid nemen. De nadruk komt dan te liggen op het aanpassen aan het veranderende klimaat door middel van verhoging en verbetering van de waterkeringen en vergroening van de versteende omgeving

Energievoorziening en energietransitie

DENK wil dat Nederland op termijn klimaatneutrale energievoorzieningen kent. DENK wil daarom:

- Dat in 2030 40% en in 2050 100% van de energie uit duurzame bronnen opgewekt wordt
- De vervuilende kolencentrales zo snel mogelijk sluiten
- Als overgangsenegiebron gas inzetten, omdat dit veel schoner is dan kolencentrales
- Investeren in duurzame energieopwekking, zoals zonne-energie en windenergie
- Alternatieve vormen van energievoorziening, zoals warmte, betaalbaarder maken

*Vervuilende
kolencentrales sluiten!*

Stikstof en landbouw

DENK vindt dat de nadruk ligt op de verkeerde oplossingsrichting ten aanzien van stikstof. De landbouw wordt als grootste bron van uitstoot ontzien, terwijl de automobilist gepest wordt. DENK wil daarom:

- Verregaande maatregelen om de dierdichtheid en intensiviteit van de landbouw terug te dringen, om zo het stikstofprobleem op te lossen en kleinschaligere landbouw te bewerkstelligen

Natuur

DENK wil dat komende generaties kunnen genieten van het prachtige groen dat ons land rijk is. DENK wil echter ook dat we realistisch omgaan met het natuurgebiedenbeleid. DENK wil daarom:

- Versterking van hoogwaardige natuurgebieden
- Realistische afweging van natuurgebieden in het licht van andere ruimteclaims

Groene economie

DENK ziet verduurzaming als een kans die tot economische groei en banen kan leiden. DENK wil daarom:

- Inzetten op de circulaire economie door het stimuleren van groene innovatie en het faciliteren van greentech clusters

**Aandacht voor
klimaatverandering
in arme landen!**

Schonere landbouw!

Meer schone energie!

DENK

*De coronacrisis is meer
dan een medische crisis.*

AAN ELKAAR

**Investeren in het
onderwijsachterstandenbeleid!**

*Meer middelen vrijmaken
voor omscholing!*

GroEIFonds MKB!

**Steunpakketten gericht op
banenbehoud!**

**Werkomstandigheden en
arbeidsvoorwaarden zorgpersoneel
structureel verbeteren!**

11 Coronacrisis

De coronapandemie was meer dan een uitbraak van een infectieziekte. Wereldwijd hebben tientallen miljoenen mensen het virus opgelopen en zijn er ruim een miljoen mensen gestorven. Nederland heeft sinds maart 2020 kennis gemaakt met het coronavirus en al snel moesten we ons leven aanpassen. De coronacrisis is meer dan een medische crisis. Het is een logistieke, politieke, culturele, maatschappelijke en een economische crisis.

De huidige crisis heeft de scheuren en tekortkomingen in onze maatschappij verduidelijkt. De ongelijkheid tussen arm en rijk is op alle vlakken toegenomen. Het blijkt dat vooral de sociaal zwakkeren, ouderen en mensen met een migratieachtergrond het meest hebben moeten inleveren en harder worden gemaakt. DENK wil de tekortkomingen die de coronacrisis op een pijnlijke manier duidelijk heeft gemaakt oplossen en de verschillen in de maatschappij verkleinen. DENK streeft naar een maatschappij die weerbaar is tegen elke crisis en waar degenen met een klein budget niet harder worden getroffen. De ongelijkheid die zichtbaar

is geworden door corona moet worden verkleind. Daar wil DENK fiks in investeren: met armoedemiddelen, verbetering van leefomstandigheden, scholing en werk. Vanuit de crisis investeren we in een gelijkwaardigere en socialere samenleving.

Economie en corona

DENK staat ervoor dat de overheid mensen tijdens deze crisis niet aan hun lot overlaat. De regering moet dan ook blijven inzetten op steunpakketten om bedrijven en mensen die onder de coronacrisis lijden tegemoet te komen. Sterker nog, de steunpakketten moeten worden uitgebreid. Financiële

overwegingen, zoals begrotingsdiscipline, zijn van ondergeschikt belang ten opzichte van de zorg voor mens en economie. Inlossen van begrotingsschuld is pas aan de orde indien er een vaccin is en de economie groeit. Mensen met een lager inkomen moeten in alle gevallen worden ontzien wanneer er een bijdrage geleverd dient te worden in het kader van het inlossen van begrotingsschuld. Steunpakketten dienen altijd gericht te zijn op banenbehoud. Een ontslagboete voor bedrijven die steun ontvangen is hierbij een mogelijk instrument. Steungelden dienen nooit uitgekeerd te worden aan bedrijven die bonussen uitkeren.

DENK wenst dat de regering in het kader van economisch herstel specifiek inzet op het zelf creëren van werkgelegenheid, het aanjagen van de woningbouw en het ondersteunen van het MBK. Hier moeten de middelen uit het door de regering voorgestelde groeifonds voor vrijgemaakt worden.

Omscholing is van groot belang om mensen vanuit een positie van werkloosheid snel naar werk te begeleiden. DENK wil daarom dat er meer middelen vrijgemaakt worden voor omscholing. Tevens wordt omscholing een dwingende verplichting voor bedrijven die in een situatie komen waar ontslagen vallen.

Diversiteit en inclusie is door corona naar achteren geschoven. Dit punt moet op de agenda blijven staan, vooral in tijden van crisis, om gelijke kansen voor mensen te behouden. In tijden van crisis neemt discriminatie immers toe. Daarom wil DENK een actieplan tegen coronadiscriminatie.

Zorg, capaciteit en beleid

Mensen met een zwakkere gezondheid zijn het zwaarst getroffen door de coronacrisis. Naast mensen met chronische aandoeningen, heeft de coronapandemie in Nederland getoond hoe mensen met een migratieafkomst meer risico lopen op slechtere gezondheidsuitkomsten bij besmetting met COVID-19. Hier moet wat DENK betreft verandering in komen. Het is van belang om nooit meer in een situatie te komen waarbij een pandemie de zorg zodanig onder druk zet dat er gezondheidsverlies optreedt. De capaciteit van ziekenhuizen dient daarom in de komende tijd vergroot te worden. Tevens dient er een noodcapaciteit opgezet te worden, die snel kan worden ingezet. Test- en onderzoekscapaciteit dient snel te worden uitgebreid. Kortom: er dient een pandemie-infrastructuur in het leven geroepen te worden waarmee we snel een crisis het hoofd kunnen bieden. Het coronabeleid dient altijd uit te gaan van vrijwilligheid. Dwang is een ultimum remedium. DENK is tegen een verplichte vaccinatie, tegen verplichte quarantaine en tegen verplicht testen. Ook indirecte verplichting dient verboden te worden.

Zorgpersoneel

Ons zorgpersoneel speelt een cruciale rol in het behouden van een goed draaiende zorg. Uitval van zorgpersoneel door overbelasting, burn-out, ziekte en infectie kunnen wij ons niet veroorloven in tijden van crisis. Het zorgpersoneel moet veel beter beschermd worden om hun werk met liefde te kunnen blijven uitvoeren. Een eenmalige bonus en een applaus is onvoldoende om hun inzet, energie en expertise te belonen. De werkomstandigheden en arbeidsvoorwaarden moeten structureel worden verbeterd. Daarnaast vindt DENK het onacceptabel dat zorgpersoneel door verkeerd opgestelde richtlijnen het risico hebben om COVID-19 op te lopen en verder te verspreiden. Hier komen strengere richtlijnen voor, wat DENK betreft.

Onderwijs

Scholieren en studenten hebben het moeilijk gehad om hun educatie voort te zetten. Veel leerlingen en studenten hebben een leerachterstand of studievertraging opgelopen. Als deze achterstanden niet snel worden weggewerkt, dan zal dat een negatief langetermijneffect hebben op hun studieloopbaan en toekomst. Daarom wil DENK de komende tijd fors investeren in het onderwijsachterstandenbeleid. Corona zal de arbeidsmarkt mogelijk voor altijd veranderen. Daarom wil DENK dat afgestudeerden die een opleiding hebben gevolgd in een sector die onder druk staat, zich kosteloos kunnen laten omscholen.

Begrotingsschuld door corona niet afwentelen op mensen met een lager inkomen!

